

Indholdsreform som led i et Løft af folkeskolen

18. oktober 2012

Problem

Regeringen har besluttet at fremsætte forslag til et udspil til et Løft af folkeskolen sidst på året. Det overordnede mål med udspillet er at forbedre alle elevers faglige niveau med særligt fokus på dansk og matematik, jf. *KU beslutning fra februar og september 2012*.

Det foreløbige udkast til udspillet bygger på tre overordnede indsatsområder, som gensidigt understøtter hinanden:

1. Flere timer, øget kvalitet i undervisningen og en sammenhængende skoledag for eleverne (*indholdsreform*)
2. Tydelige mål, tillid, frihed og gennemsigtighed (*styringsreform*)
3. Kompetenceløft af lærere, pædagoger og skoleledere (*kompetencereform*)

Der lægges op til en drøftelse af *indholdsreformen* af folkeskolen (punkt 1).

Baggrund

Den danske folkeskoles særlige indholdsmæssige styrke er dens fokus på og evne til at udvikle elevernes medborgerkompetencer og sociale kompetencer. Eleverne er gode til at forstå og deltage i demokratiske processer og har gode samarbejdsevner.

Det faglige niveau i folkeskolen står imidlertid ikke mål med de ressourcer, der investeres i den. Danmark er et af de lande i OECD, der bruger den største andel af BNP på folkeskolen. Alligevel ligger danske elever omkring gennemsnittet i OECD i dansk, matematik og naturfag, når de forlader folkeskolen. Samtidig forlader mellem 15 og 17 pct. af eleverne i dag folkeskolen uden tilstrækkelige læse- og matematikfærdigheder. Mange elever er derfor ikke ordentligt rustet til videre uddannelse.

Det gennemsnitlige faglige niveau i folkeskolen skyldes bl.a., jf. *bilag 1*, at:

- *Rammerne for folkeskolen afspejler "skolen af i går"*. Undervisningstimetallet har været faldende, hvilket medfører mindre tid til læring. Samtidig er skoletid og fritid ikke tilstrækkeligt sammentænkt. De danske elever bruger relativt mange timer i fritidstilbud og relativt lidt tid på skolebænken, og leg, bevægelse, praktiske, kreative og it-understøttede læringsformer har ofte ikke en direkte sammenhæng til elevernes skoledag. Herudover begrænser ufleksible arbejdstidsregler og procesregulering mulighederne for mere moderne undervisningsformer og pædagogiske aktiviteter i skolen, som øger det faglige udbytte.
- *Der gøres ikke en tilstrækkelig indsats for at skabe plads til alle*. Mobning, undervisningsforstyrrende uro og støj forringer lærerens muligheder for at lære fra sig. Samtidig er der ikke tilstrækkeligt fokus på at sikre motiverede, sunde og aktive børn, som er forudsætningen for at opnå ny læring.
- *Udskolingen klæder ikke eleverne tilstrækkeligt på til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse*. Der er fortsat en relativt stor gruppe, som har vanskeligt ved at finde den rigtige ungdomsuddannelse og gennemføre den. Denne gruppe præges af manglende motivation og uddannelsesafklaring samt højt fravær.

Løsning

På den baggrund lægges der op til at gennemføre en indholdsreform af folkeskolen. Hovedformålet med indholdsreformen er, at alle elever skal blive fagligt dygtigere med særligt fokus på dansk og matematik. Indholdsreformen indeholder fire strategiske indsatsområder med [15] initiativer, *jf. bilag 1 og særskilte faktaark herom (bilag 2-16)*. I indsatsområderne er der fokus på

1. at skabe mere tid til læring via en sammenhængende skoledag (*initiativ 1.1-1.3*),
2. at løfte det faglige niveau, særligt i dansk og matematik (*initiativ 1.4-1.7*),
3. at sikre, at alle elever inkluderes og motiveres til at lære (*initiativ 1.8-1.12*), samt
4. at elever i udskolingen motiveres og klædes på til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse (*initiativ 1.13-1.15*).

Nedenfor gennemgås hovedlinjerne i de fire strategiske indsatsområder.

Ad 1. En sammenhængende og moderne skoledag

Der indføres en [sammenhængende skoledag]. Konkret betyder det, at antallet af timer øges, så skoleugen forlænges til [30] timer for børnehaveklassen til 3. klasse, [35] timer for 4. til 6. klasse og [37] timer for 7. til 9. klasse, *jf. bilag 2 og 3*.

De ekstra timer skal anvendes til flere fagopdelte undervisningstimer med hovedfokus på en styrket indsats i dansk og matematik. Desuden indføres en ny pædagogisk aktivitet i form af [fleksible] timer, hvor der fx skal arbejdes mere praksisorienteret med fagligheden samt gives mulighed for lektiehjælp, *jf. bilag 3*. Timerne skal endvidere bidrage til at øge elevernes trivsel, motivation og læringsparathed, herunder med øget fokus på motion og bevægelse som en del af skoledagen. [Fleksible timer] adskiller sig fra de fagopdelte undervisningstimer ved at være en ny aktivitet, som også kan dækkes af pædagoger og pædagogmedhjælpere, og som ikke er omfattet af reglerne omkring klasse- og holddeling.

Rammerne for moderne undervisning forbedres endvidere ved markante investeringer i it i folkeskolen, der skal sikre bedre it-infrastrukturer, som trådløst internet, opbygning af et marked for digitale lærermidler og bedre brug af digitale hjælpemidler i folkeskolen, *jf. bilag 4*. Dialog mellem skoleleder, lærere, forældre og elever skal endvidere understøttes af moderne digitale løsninger.

Særlige opmærksomhedspunkter:

- Økonomiske konsekvenser af flere timer til [en sammenhængende skoledag]: Der udestår en endelig afklaring af økonomien i løftet af folkeskolen, herunder beregninger knyttet til modernisering af lærernes arbejdstidsregler. Konsekvensen heraf kan være, at skoledagen kan udvides med færre timer (såvel fagopdelte som [fleksible timer]) end forudsat.
- Fordeling af fagopdelte timer: Der skal tages stilling til den konkrete prioritering af de nye fagopdelte undervisningstimer, *jf. bilag 2*. De to modeller er udtryk for to forskellige tilgange til at sikre, at elevernes faglighed øges, så alle elever bliver så dygtige de kan, *jf. målet for folkeskolereformen*. I både model I og model II øges antallet af timer i dansk og matematik i 4.-9. kl. med hver én lektion om ugen, og der indføres valgfag svarende til to lektioner om ugen i 7. kl. Med *Model I* øges derudover særskilt timerne i håndarbejde og sløjd samt musik, mens *Model II* særskilt øger timerne til engelsk, natur/teknik og idræt.

- Model I omfatter således følgende initiativ:
 - 1.6.1. Flere timer i praktiske/musiske fag, *jf. bilag 6.*
- Model II omfatter følgende initiativer:
 - 1.6.1. Flere timer i natur/teknik, *jf. bilag 7.*
 - 1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse, *jf. bilag 8.*
 - 1.11.1. Flere timer i idræt, *jf. bilag 12.*

Det **indstilles**, at der tages stilling til fordelingen af fagopdelte undervisningstimer med udgangspunkt i model I eller model II.

Ad 2. Fagligt løft for alle elever

Der lægges op til et fagligt løft i undervisningen gennem flere og bedre timer, *jf. ovenfor.*

Kvaliteten af timerne forbedres bl.a. ved at udvikle nye undervisningsmetoder, herunder metoder der understøtter et "læse- og regneløft" på alle klassetrin med intensive læse-, stave- og regneforløb, samt fornyelse og modernisering af fagene, *jf. bilag 5.* Samtidigt igangsættes en forenkling og forkortelse af Fælles Mål begyndende med dansk og matematik, som derudover gøres it-baserede. I dagtilbuddene sættes fokus på at styrke børnenes læring og udvikling, så de har et godt børneliv og samtidig får styrket deres kompetencer med henblik på en god skolegang.

Endvidere stilles der en række konkrete forslag mhp. at styrke elevernes internationale udsyn og forståelse for andre lande og kulturer, *jf. bilag 8.*

Særlige opmærksomhedspunkter:

- Fransk på én skole i kommunen: Der kan stilles krav til kommunerne om, at der skal tilbydes fransk på mindst én skole i hver kommune. Forslaget vil understøtte mulighederne for at følge faget fransk. Forslaget er udtryk for et proceskrav til kommunerne, og vil formentlig ikke komme mange elever til gode. Forslaget skønnes at medføre merudgifter på op til 22 mio. kr.
- Kristendom kan ændres til religion: Formålet med forslaget er at give eleverne en bredere forståelse for andre religioner og kulturer. Forslaget gør imidlertid op med en tradition for at lære om kristendom i folkeskolen.
- Prøve i modersmål: Valgfaget indvandrersprog kan skifte navn til modersmål, og der indføres en frivillig prøve i modersmål for at styrke valgfaget. Forslaget styrker fokus på modersmål. Det vurderes imidlertid, at det kun er få elever, der vil benytte muligheden for at aflægge prøve i deres modersmål. Endvidere vil der være et betydeligt politisk fokus på initiativet i fbm offentliggørelsen.

Det **indstilles**, at der

- tages stilling til, om kommunerne skal udbyde franskundervisning på mindst én skole i kommunen.
- tages stilling til, om kristendomsundskab skal ændres til religion.
- tages stilling til, om valgfaget indvandrersprog skal skifte navn til modersmål, og om der skal indføres en frivillig prøve i modersmål.

Ad 3. Alle børn skal med – en skole med plads til alle

Inklusion skal styrkes, så færre elever udskilles fra den almindelige undervisning og det lokale fællesskab. Det skal sikre høj faglighed for alle elever og bedre muligheder for undervisningsdifferentiering. Samtidig kan der skabes bedre muligheder for lokalt at anvende

de »to-voksen-ordninger« med en dispensationsordning, hvor kommunerne får mulighed for at konvertere timer til to-voksen-undervisning, *jf. bilag 10*.

Det er afgørende for elevernes indlæring, at de trives. Der skal derfor skabes bedre grundlag for dialog og støtte til forbedring af trivsel og undervisningsmiljø i folkeskolen, *jf. bilag 11*. Herudover gøres det obligatorisk at arbejde med bevægelse og sundhed i [de fleksible timer] og der stilles konkret vejledning og rådgivning til rådighed for, hvordan bevægelse og sundhed kan understøtte fagene, særligt dansk og matematik, *jf. bilag 12*.

Endelig inviteres forældre og elever til at tage et større fælles ansvar for folkeskolen ved bl.a. deling af best-practice og metoder til forældresamarbejde og elevinddragelse i skolen, *jf. bilag 13*.

Særlige opmærksomhedspunkter:

- »To-voksen-ordninger«: Der lægges op til en dispensationsordning, hvor kommunerne får mulighed for at konvertere timer til to-voksen-undervisning i indskolingen og ved særligt udfordrede klasser på mellemtrinnet og i udskolingen. Forslaget kan bl.a. bidrage til at øge inklusionsindsatsen og bedre mulighederne for undervisningsdifferentiering. I det omfang, der ønskes obligatoriske »to-voksen-ordninger« – fx til dansk og matematik i indskolingen – indebærer det, at der skal indarbejdes en reduktion i antallet af timer i den [sammenhængende skoledag], *jf. ovenfor*.

Det **indstilles**, at der indføres en dispensationsmulighed, så kommunerne får mulighed for at konvertere timer til to-voksen-undervisning i indskolingen og ved særligt udfordrede klasser på mellemtrinnet og i udskolingen, *jf. bilag 10*.

Ad 4. En udskoling, der forbereder til videre uddannelse

Uddannelsesparathedsvurderingen i 9. kl., der vurderer, om eleverne er parate til en ungdomsuddannelse, skal i højere grad baseres på objektive kriterier, herunder karakterer. Der arbejdes med modeller for, at indføre en foreløbig uddannelsesparathedsvurdering allerede i 8. kl., *jf. bilag 14*.

Herudover indføres der valgfag fra 7. kl. med bedre mulighed for at specialisere sig via profillinjer, fx innovationslinjer og naturvidenskabelige linjer, som skolerne kan oprette, *jf. bilag 15*.

Desuden gøres prøveformerne mere tidssvarende gennem øget brug af it i opgaveløsningen og flere projekt- og gruppebaserede prøver, *jf. bilag 16*.

Særlige opmærksomhedspunkter:

- Ændring af uddannelsesparathedsvurderingen: Der lægges op til, at regeringen som led i løftet af folkeskolen kan præsentere pejlemærket om tilpasning og fremrykning af uddannelsesparathedsvurderingen, som er drøftet i M95. Ændringer og finansiering af uddannelsesparathedsvurderingen indgår imidlertid i M95, og er en del af den samlede vurdering af, hvilke initiativer i *Ungepakke II*, der skal videreføres efter 2013. I foråret 2013 forelægges ØU – på baggrund af M95 – forslag til et samlet, effektivt og omkostningseffektivt tilbud til målgruppen, som kan iværksættes fra 2014 og frem.

Det **indstilles**, at initiativet om uddannelsesparathed tiltrædes.

Økonomi

Reformen gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af blandt andet reduceret pasningsbehov i SFO, afbureaukratiseringsinitiativer mv. Forudsætningen for at timetallet i folkeskolen kan øges som forudsat, er en ændret anvendelse af lærernes arbejdstid.

Hertil kommer, at der er afsat en reserve på finansloven for 2012 på 357 mio. kr. i 2013 stigende til 450 mio. kr. i 2015 og frem. Desuden er der som led i ØA12 afsat 500 mio. kr. til styrket it i folkeskolen. Endelig finansieres enkelte initiativer af forsøgs- og udviklingsmidler indenfor Ministeriet for Børn og Undervisnings ressort, satspuljemidler mv.

Der udestår et væsentligt arbejde med at gennemgå udgiftsskøn, beregninger mv., herunder frigivne ressourcer som følge af normalisering af lærernes arbejdstid, omlægning af SFO mv. Afhængigt af dette arbejde kan det blive nødvendigt at reducere ambitionen for antallet af timer, som skoledagen kan udvides med. Endvidere udestår en samlet dimensionering og prioritering af initiativerne under reformens tre overordnede indsatsområder.

Procedure

ØU forelægges medio november et revideret oplæg til en reform af folkeskolen.

Bilagsoversigt

- Bilag 1: Visionspapir: Indholdsreform af folkeskolen
- Bilag 2: Faktaark: 1.1. En længere skoledag
- Bilag 3: Faktaark: 1.2. Indførelse af [fleksible timer]
- Bilag 4: Faktaark: 1.3. Den digitale folkeskole
- Bilag 5: Faktaark: 1.4. Læse- og regneløft på alle klasstrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik
- Bilag 6: Faktaark: 1.5. Praktiske læringsformer og øget kvalitet i de praktiske/musiske fag
- Bilag 7: Faktaark: 1.6. Løft og virkelighedsgørelse af natur, teknik og fysik
- Bilag 8: Faktaark: 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog
- Bilag 9: Faktaark: 1.8. Inklusion af flere elever i den almindelige undervisning
- Bilag 10: Faktaark: 1.9. Bedre muligheder for to voksne i klassen
- Bilag 11: Faktaark: 1.10. Bedre undervisningsmiljø
- Bilag 12: Faktaark: 1.11. Sundhed og bevægelse
- Bilag 13: Faktaark: 1.12. Styrket forældresamarbejde og øget elevinddragelse
- Bilag 14: Faktaark: 1.13. Systematisk fokus på uddannelsesparathed
- Bilag 15: Faktaark: 1.14. Bedre mulighed for valgfag
- Bilag 16: Faktaark: 1.15. Fornyelse af afgangspøtterne

Indholdsreform af folkeskolen

Folkeskolens indholdsmæssige styrker

Den danske folkeskoles særlige indholdsmæssige styrke er dens fokus på og evne til at udvikle elevernes medborgerkompetencer og sociale kompetencer, *jf. boks 1 nedenfor*.

For det første er folkeskolen karakteriseret ved, at eleverne er gode til at *forstå og deltage i demokratiske processer*. Danmark ligger på en delt førsteplads i ICCS-undersøgelsen af, hvordan skolesystemer, skoler og lærere i hele verden forbereder eleverne på deres fremtidige liv som samfundsborgere.¹

For det andet har danske elever gode *samarbejdsevner*. Undersøgelser viser, at både elever og lærere oplever, at debatkulturen og det sociale klima på skolen og i klasserummet er godt. Danmark ligger ifølge ICCS-undersøgelsen i top angående klassens debatklima.²

Boks 1

Indholdsmæssige styrker ved folkeskolen

1. Danske elever er gode til at forstå og deltage i demokratiske processer, som gør dem til gode samfundsborgere
2. Danske elever er gode til at samarbejde, hvilket gør dem gode til at indgå i fællesskaber

Folkeskolens indholdsmæssige udfordringer

Den danske folkeskole er imidlertid indholdsmæssigt udfordret. Det faglige niveau i folkeskolen står ikke mål med de ressourcer, der investeres i skolen.

Det faglige niveau – særligt i læsning, matematik – er ikke tilstrækkeligt højt. Danske skolelever ligger omkring gennemsnittet i OECD i dansk, matematik og naturfag, når de forlader folkeskolen. Det har de gjort de sidste ti år.

I forhold til de øvrige nordiske lande er Danmark ikke god til at udnytte hverken de fagligt svage eller de fagligt stærke elevers potentiale. Mellem hver femte og sjette elev har ikke funktionelle læse- og matematikkompetencer, når de forlader folkeskolen, og mange elever segregeres til specialundervisning. Samtidig har Danmark relativt set få fagligt stærke elever. Skal folkeskolen løfte sig, er det centralt, at alle elevers potentiale udnyttes fuldt ud.

Rammerne for skolen afspejler »skolen af i går«, hvilket bremser for en ambitiøs kvalitetsudvikling. For det første er undervisningstimetallet i folkeskolen faldende. Det medfører mindre tid til læring. Fra 2006/07 er antallet af timer således faldet med 94 timer svarende til, at hver elev mister ca. én måneds undervisning ud af det samlede skoleforløb.³ For det andet er skoletid og fritid ikke tilstrækkeligt sammentænkt. De danske elever bruger relativt mange timer i fritidstilbud og relativt lidt tid på skolebænken, og leg, bevægelse, praktisk og kreative læringsformer har ofte ikke en direkte sammenhæng til elevernes

¹ ICCS 2009, Internationale boretresultater, DPU 2010

² ICCS 2009, Internationale boretresultater, DPU 2010

³ MIBU, planlagte undervisningstimer.

skoledag. Der er desuden en social skævhed i benyttelsen af de frivillige fritidstilbud om eftermiddagen. Børn med anden etnisk baggrund og lav forældreindkomst benytter tilbuddene i mindre grad end etnisk danske børn med høj forældreindkomst. For det tredje begrænser ufleksible arbejdstidsregler og procesregulering mulighederne for at anvende moderne undervisningsformer og pædagogiske aktiviteter i skolen, som øger det faglige udbytte. Endvidere er der et potentiale for at udnytte teknologiske muligheder bedre i en modernisering af folkeskolen.

Der gøres ikke en tilstrækkelig indsats for at skabe plads til alle. Mobning og undervisningsforstyrrende uro og støj forringer lærerens muligheder for at lære fra sig. Skolen skal udgøre en tryk ramme for alle elever, der understøtter den enkeltes lyst og muligheder for at lære. Folkeskolen formår at håndtere de velfungerende elever, men har vanskeligt ved at håndtere opgaven i forhold til de anderledes og svage børn.⁴ Der er således ikke tilstrækkeligt fokus på at sikre motiverede, sunde og aktive børn, som er forudsætningen for at kunne opnå ny læring.

Udskolingen klæder ikke eleverne tilstrækkeligt på til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse. Udskolingen, som udgør de ældste klassetrin i folkeskolen, er afgørende for elevernes muligheder for at gennemføre en efterfølgende ungdomsuddannelse. Profilmodellen viser, at ca. 90 pct. af den årgang, der afsluttede folkeskolen i 2010, forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse. Der er dog stadig en relativt stor gruppe, som har vanskeligt ved at finde den rigtige ungdomsuddannelse og gennemføre den.⁵

Boks 2

Indholdsmæssige udfordringer i folkeskolen

1. *Rammerne for skolen afspejler »skolen af i går«.* Folkeskolens tidsmæssige rammer bremser for en ambitiøs kvalitetsudvikling. Et faldende undervisningstimetal for elever, der i forvejen har mange timer til fritid, ufleksible arbejdstidsregler og tidsslugende procesregler gør det vanskeligt at gennemføre tidssvarende og motiverende undervisning med praksisrettede og tværfaglige forløb med elevdifferentiering, brug af IT mv.
2. *Der gøres ikke en tilstrækkelig indsats for at skabe plads til alle.* Mobning, undervisningsforstyrrende uro og støj forringer lærerens muligheder for at lære fra sig.
3. *Udskolingen klæder ikke eleverne tilstrækkeligt på til at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse* Manglende motivation, uddannelsesafklaring og højt fravær er, ud over fagligheden, nogle af de centrale udfordringer i relation til at skabe uddannelsesparate unge i udskolingen.

Initiativer i en indholdsreform

For at imødekomme de indholdsmæssige udfordringer foreslås gennemført en indholdsreform af folkeskolen, hvor folkeskolen omlægges til en [sammenhængende skoledag] med sammenhængende tid til læring, faglig udvikling og bevægelse. Hovedprincippet i indholdsreformen er, at reformen målrettet skal løfte elevernes faglige niveau via bedre og mere undervisning. Reformen omfatter [15] konkrete initiativer fordelt på fire strategiske indsatsområder, der imødegår de beskrevne udfordringer, jf. boks 3. Initiativerne beskrives nærmere i bilag 1.1-1.[15].

⁴Børneradet (2010). Rapport om børns trivsel.

⁵ Profilmodellen 2010, Uui-C Statistik og Analyse

Boks 3

Konkrete initiativer i folkeskolereformen

1. En sammenhængende og moderne skoledag

1. En længere skoledag
2. Indførelse af [fleksible] timer
3. Den digitale folkeskole

2. Fagligt løft for alle elever

4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik
5. [Praktiske læringsformer og øget kvalitet i de praktisk/musiske fag]
6. [Løft og virkeliggørelse af natur, teknik og fysik]
7. [Internationalt udsyn og fokus på sprog]

3. Alle børn skal med – en skole med plads til alle

8. Inklusion af flere elever
9. Bedre muligheder for to voksne i klassen
10. Bedre undervisningsmiljø
11. Sundhed og bevægelse
12. Styrket forældresamarbejde og øget elevinddragelse

4. En uddanning, der forbereder til videre uddannelse

13. Systematisk fokus på uddannelsesparathed
 14. Bedre mulighed for valgfag
 15. Fornyelse af afgangsprøverne
-

Ad 1) En sammenhængende og moderne skoledag

For at skabe rammer om folkeskolen, som giver mulighed for at forbedre og styrke fagligheden for alle elever, øge mulighederne for praksisnær undervisning, leg og bevægelse samt lektiehjælp foreslås, at der indføres [en sammenhængende skole], der udvider skoledagen for alle. Konkret betyder det, at skoleugen forlænges til [30] timer for børnehaveklassen til 3. klasse, [35] timer for 4. til 6. klasse og [37] timer for 7. til 9.klasse.

De ekstra timer skal anvendes til flere fagopdelte undervisningstimer med hovedfokus på en styrket indsats i dansk og matematik. Desuden indføres en ny pædagogisk aktivitet, [fleksible] timer, hvor fx leg, praktiske aktiviteter og bevægelse blandt andet skal understøtte fagligheden, og der skal gives lektiehjælp. Timerne skal endvidere bidrage til at øge elevernes trivsel, motivation og læringsparathed, herunder med øget fokus på motion og bevægelse som en del af skoledagen.

[Rammerne for moderne læring forbedres endvidere ved markante investeringer i it i folkeskolen, der skal sikre bedre it-infrastrukturer, som trådløst internet, opbygning af et marked for digitale lærermidler og bedre brug af digitale hjælpemidler i folkeskolen. Dialog mellem skoleleder, lærere, forældre og elever skal understøttes af moderne digitale løsninger.]

Ad 2) Fagligt løft for alle elever

At kunne læse, skrive og regne er basale færdigheder, som alle børn bør besidde. Der iværksættes en koordineret indsats på læse- og matematikområdet. Det skal bidrage til at opfylde målsætningen om, at alle elever skal kunne læse, skrive og regne, når de forlader 2. klasse, og at ingen elever forlader folkeskolen uden funktionelle færdigheder i dansk og matematik.

I dagtilbuddene gennemføres et udviklingsprogram, der har til hensigt at styrke børns læring og udvikling, så de har et godt børneliv her og nu og får styrket deres kompetencer til leg og læring med henblik på at forberede dem på en god skolegang via fokus på blandt andet sprog og tal. I folkeskolen tilføres én lektion mere til dansk og matematik på 4.-9. klassetrin, og der iværksættes en treårig læse- og matematikindsats, der under-

støtter det faglige løft på samtlige klassetrin. Samtidigt forenkles og forkortes Fælles Mål for dansk og matematik, og der udvikles diagnostiske værktøjer målrettet elever med læse- og matematik problemer.

Udover ekstra timer i dansk og matematik indføres der i den sammenhængende skoledag desuden ekstra timer i flere øvrige fag. Der kan her grundlæggende vælges mellem to modeller, hvoraf den ene øger timetallet for praktisk/musiske fag, mens den anden øger timetallet for naturfag, engelsk og idræt:

- *Model 1:* Antallet af timer i de praktiske/musiske fag øges med [én] lektion pr. uge i indskolingen til håndværk og design (tidligere sløjd og håndarbejde) og [én] lektion om ugen til musik på mellemtrinnet. (*afhænger af stillingtagen til fordeling af timer*)
- *Model 2:* Der indføres engelsk fra 1. klasse for at give eleverne et endnu bedre udgangspunkt for at klare sig i en international verden, og der tilføres natur og teknik på mellemtrinnet med én lektion ekstra om ugen. Der afsættes desuden en ekstra lektion til idræt i 3. kl., så eleverne allerede i 3. klasse får tre lektioners idræt om ugen. Det vil især gavne de fysisk aktive drenge i de mindre klasser, der har behov for bevægelse. (*afhænger af fordeling af timer*)

Der vil naturligvis også kunne opstilles andre modeller, herunder fx en model der koncentrerer alene om at styrke dansk og matematik i indskolingen og på mellemtrinnet.

De praktisk/musiske fag skal være gennemgående i elevernes skolegang, så disse fag kan bidrage til at understøtte den faglige udvikling og folkeskolens øvrige fag, herunder særligt dansk og matematik. De praktisk/musiske fag skal tydeliggøre, hvad det, eleverne lærer i skolen, skal bruges til ved helt konkret at omsætte lærebøgenes teori til praktiske og anvendelige produkter. De praktisk/musiske fag skal herved også bidrage til at motivere og engagere de mere praktisk orienterede elever. For at understøtte elevernes praktiske, kreative og alsidige kompetencer sættes fokus på at forbedre indholdet i de praktisk/musiske fag ved at gennemføre forsøg med praktiske læringsformer.

De naturfaglige fag giver eleverne vigtig og brugbar viden om bl.a. naturen, om hvordan dyr og mennesker fungerer, om miljøet, og om hvordan maskiner og robotter virker. Natur og teknik er derfor et vigtigt dannelsesområde for alle elever – både dem som vil være ingeniører, men i lige så høj grad for dem, som vil være mekanikere, håndværkere eller social- og sundhedshjælpere. Samtidig giver de naturvidenskabelige fag mulighed for at anvende særligt matematik på anderledes og spændende måder, som gør lære om natur, miljø og teknik virkelighedsnære for alle elever. Der indføres desuden mulighed for naturfaglige valgfagspakker fra 7. klasse.

Folkeskolen skal desuden give eleverne en forståelse for andre lande og kulturer. Det gøres derfor muligt for skoler at oprette internationale linjer med undervisning på engelsk fra 7. klasse for danske elever og internationale linjer fra børnehaveklassen primært for børn af udenlandsk arbejdskraft. Samtidig forbedres mulighederne for at lære sprog ved, at [fransk skal tilbydes i samtlige kommuner], og der udarbejdes Fælles Mål for en række øvrige sprogfag. [Tosprogsområdet styrkes gennem et forsøgsprogram om modersmålsundervisning, og ved at valgfaget indvandrersprog skifter navn til modersmål, og at der indføres en frivillig prøve i modersmål for at styrke valgfaget.]

Faget kristendom erstattes af faget religion, som skal fremme elevernes alsidige udvikling og gøre dem fortrolige med dansk religion og kultur og samtidig give dem forståelse for andre religioner og kulturer.

Ad 3. Alle børn skal med – en skole med plads for alle

Alle elevers potentiale skal udnyttes fuldt ud. Både de fagligt svageste og dygtigste elever. Inklusionen skal styrkes, så færre elever udskilles fra den almindelige undervisning og det lokale fællesskab. Der skal sikres høj faglighed for alle elever og bedre muligheder for undervisningsdifferentiering. Alle elever skal have tilbud om lektiehjælp. Samtidig skabes bedre grundlag for at anvende ”to-voksen”-ordninger

Motion og bevægelse er afgørende for at have energi til en hel skoledag og sikre optimale forhold for indlæring. Skolerne forpligtes derfor til at sikre, at eleverne bevæger sig hver dag i løbet af den sammenhængende skoledag. Bevægelse kan ske som en del af den almindelige fagopdelte undervisning eller ske i de nye [fleksible timer.]

Det er afgørende for elevernes indlæring, at de trives. Der skal derfor skabes bedre grundlag for dialog og støtte til forbedring af trivsel og undervisningsmiljø i folkeskolen.

Folkeskolen er et fælles ansvar, og derfor er det helt centralt, at både forældre og elever inddrages aktivt i at løfte fagligheden og skabe et godt og trygt skolemiljø, som alle elever trives i. Derfor styrkes forældresamarbejdet og inddragelsen af eleverne øges i folkeskolen. Herudover iværksættes der en række tiltag for at øge elev-til-elev aktiviteter.

Ad 4) En udskoling, der forbereder til videre uddannelse

Det er ambitionen, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse. Det er derfor afgørende, at folkeskolen giver eleverne den rette vejledning og kompetencer i fht. at vælge og senere gennemføre den ungdomsuddannelse, de er bedst egnede til.

Der er behov for en øget indsats for at gøre elevernes uddannelsesparate. For at kunne målrette indsatsen for elever, der er i risiko for ikke at blive erklæret uddannelsesparate, når de forlader folkeskolen, lægges op til at indføre klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet og uddannelsesparathedsvurderingen fremrykkes til 8. klassesettrin med efterfølgende opfølgning i form af fx vejledningen, praktiske forløb, erhvervspraktik, brobygning mm. Som led i at styrke elevernes uddannelsesparathed og kendskab til arbejdsmarkedet lægges der op til, at [de fleksible timer] kan indeholde et systematisk fokus på uddannelsesparathed, herunder det obligatoriske emne Uddannelses-, Erhvervs- og Arbejdsmarkedsorientering (UEA).

Endvidere skal elevernes mulighed for at dyrke deres interesser styrkes ved, at der indføres valgfag fra 7. klassesettrin med bedre mulighed for at specialisere sig via profillinjer, fx innovationslinjer og naturvidenskabelige linjer, som skolerne kan oprette med mulighed for at indføre andre valgfag, end dem der fremgår af lovgivning og bekendtgørelse.

Som et sidste element skal prøveformerne gøres mere tidssvarende gennem øget anvendelse af it i opgaveløsningen og flere projekt- og gruppebaserede prøver, hvor elevernes samarbejdsevner udfordres. Flere prøver skal have karakter af produkter. Desuden gøres udvalgte skriftlige prøver til selvrettende it-baserede prøver, og der laves en udredning af mulighederne for at opnå færre, men bedre prøver med mindre censur for at sikre, at lærerne bruger mest tid med eleverne.

Bilag 2

1.1. En længere skoledag

Resume

Der indføres flere timer i form af en obligatorisk [sammenhængende skoledag] i den almindelige folkeskole fra børnehaveklasse til og med 9. klasse. I indskolingen får eleverne en skoleuge på [30] timer, på mellemtrinet bliver skoleugen [35] timer og i udskolingen [37] timer. Hver elev får herved timer svarende til [tre] år mere end før reformen. De ekstra timer skal øge antallet af fagopdelte timer og gå til at indføre nye [fleksible] timer.

Udfordringer som initiativet løser

Antallet af timer i folkeskolen begrænser muligheden for at hæve fagligheden. Undervisningstimetallet er faldet med 94 timer siden 2006/07. Det svarer til, at hver elev mister ca. én måneds undervisning ud af det samlede skoleforløb.¹ Danmark har forholdsvist få obligatoriske timer i grundskolen. For de små klasser ligger Danmark under OECD-gennemsnittet. Desuden har lærerne færre direkte undervisningstimer end gennemsnittet i landene i OECD.²

Der er desuden en social skævhed i benyttelsen af de frivillige fritidstilbud om eftermiddagen. Børn med anden etnisk baggrund og lav forældreindkomst benytter tilbuddene i mindre grad end etnisk danske børn med høj forældreindkomst.

En øget undervisningstid har gennemgående en positiv effekt. Dette forudsætter dog, at eleverne er engageret i undervisningen, og at undervisningen har høj kvalitet.³

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordringer foreslås følgende to underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

1.1.1. [En sammenhængende skoledag] med 30-35-37 timer om ugen

1.1.2. Flere timer til de eksisterende fag og til [fleksible] timer

1.1.1. [En sammenhængende skoledag] med 30-35-37 timer om ugen

For at sikre en faglig stærk folkeskole med tid til læring indføres en *obligatorisk* [sammenhængende skoledag] i den almindelige folkeskole fra børnehaveklasse til og med 9. klasse.

For at modsvare elevernes alder og udvikling struktureres [den sammenhængende skoledag], så børnehaveklasse til og med 3. kl. har [6] timer dagligt, 4.-6. kl. har [7] timer dagligt, og 7.-9. kl. har [7,4] timer dagligt. Det svarer til en skoleuge på henholdsvis 30-35-37 timer.

¹ UNI-C Statistik og Analyse.

² OECD (2012), Education at a Glance 2012: OECD Indicators.

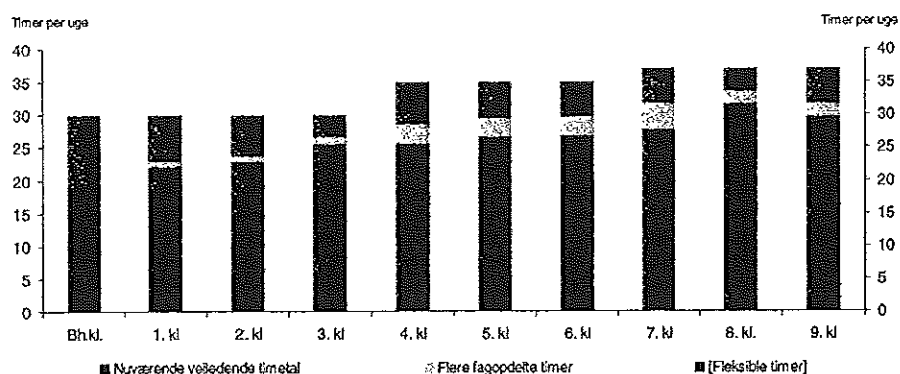
³ Hattie (2009: 184-185)

Der indføres et forhøjet minimumstimetal på henholdsvis 30, 35 og 37 timer om ugen, *jf. ovenstående*. Lokalt kan kommunerne vælge at gennemføre [den sammenhængende skoledag] med flere timer på de enkelte klassetrin. Der kan dog ikke gives færre timer, *jf. initiativ 1.9. Bedre muligheder for to voksne i klassen.* Det forhøjede timetal vil være fordelt på fagopdelte timer og [fleksible] timer. De nuværende krav til, hvor mange timer der minimum skal gå til hver fagblok (»humanistiske fag«, »naturfag« og »de praktisk/musiske fag«), ophæves på nær i dansk og matematik, hvor der vil blive fastsat et minimumstimetal for hvert klassetrin.

1.1.2. Flere timer til de eksisterende fag og til [fleksible] timer

For at sikre et øget fokus på fagligheden, herunder særligt dansk og matematik, og for at muliggøre samspillet mellem de praktisk-musiske fag og den øvrige undervisning øges og styrkes antallet af timer i de eksisterende fag i fagrækken. Herudover anvendes den ekstra sammenhængende skoletid til at indføre nye [fleksible] timer, som skal understøtte fagrækken med fokus på bevægelse og elevernes faglige, sociale, personlige og alsidige udvikling. Fordelingen mellem det øgede antal undervisningstimer og de [fleksible] timer fremgår af *figur 1*.

Figur 1
Fordeling af den sammenhængende skoledags ekstra timer på fag og flekstimer

Anm.: Timerne er angivet på ugebasis inkl. pauser
Kilde: MBU

Der lægges op til to modeller for fordelingen af de ekstra fagopdelte undervisningstimer. *Model 1* øger særskilt timerne i de praktisk-musiske fag, mens *model 2* særskilt øger timerne til engelsk, naturfag og idræt.

Begge modeller øger antallet af timer i dansk og matematik i 4.-9. kl. med én lektion om ugen og indfører valgfag fra 7. klasse med to lektioner.

Model 1 øger desuden antallet af timer

- i håndværk og design (tidligere håndarbejde og sløjd) i 1.-3. kl. med én lektion hver uge, samt
- i musik i 4.-6. kl. med én lektion hver uge.

Model 2 øger i stedet antallet af timer

- i engelsk i 1.-2. én lektion om ugen,
- i naturfag i 4.-6. kl. med én lektion hver uge, samt
- i idræt i 3. kl. med én lektion om ugen.

For en uddybning af de to modeller henvises til bilag A. Valget af model influerer på de efterfølgende initiativer.

Timetallet til de [fleksible timer] fremgår af *initiativ 1.2. Indførelse af [fleksible] timer.*

Økonomi

Initiativet gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Neden for er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2.*

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.1.1. [En sammenhængende skoledag] med 30-35-37 timer om ugen</i>	
Loft for maksimalt 7 timers skoledag i indskoling	Der indføres et nyt forhøjet minimumstimetal for det samlede timetal på henholdsvis 30, 35 og 37 timer om ugen.
Minimumstimetal for hhv. børnehaveklasse, indskoling, mellemtrin og udskoling fordelt på fagblokke og på fagene dansk og matematik på 1.-3. klassetrin og historie på 4.-6. klassetrin.	Regleme for minimumstimetal i de enkelte fag forenkles. Der fastholdes minimumstimetal for dansk og matematik, ⁴ og der indføres et minimumstimetal for den fagopdelte undervisning.
	Løftet for, hvor mange timer, der må gives dagligt i indskoling ophæves.

Proces

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i [skoleåret 2014/2015]. [Eventuel indfasningsmodel skal afklares.]

⁴ Kommunerne vil stadig på skoleniveau skulle indlevere tal for timefordelingen mellem fagene til MBU, således at det er muligt at følge udviklingen i antal planlagte og afholdte timer pr. fag.

Bilag A. To modeller for fordeling af fagopdelte timer

Model 1. Flere praktisk-musiske timer

Af tabel 1 fremgår fordelingen af ekstra lektioner i model 1 relativt til det eksisterende antal timer i folkeskolen. Som det fremgår af tabellen lægges der i model 1 op til at 1) styrke dansk og matematikundervisningen i 4.-9. kl., 2) styrke håndværk og design (tidligere håndarbejde og sløjd) i 1.-3. kl., 3) styrke musik i 4.-6. kl. samt 4) indføre valgfag i 7. kl., jf. tabel 1.

Tabel 1

Model 1. Flere praktisk-musiske timer i lektioner pr. uge

Fag	Reform	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Samlet skoleuge	Før	23	23,75	26,75	26,75	27,75	28	29	33	31
	Efter	+1	+1	+1	+3	+3	+3	+4	+2	+2
Dansk	Før	11	10	9	6	6	6	6	6	6
	Efter	11	10	9	7	7	7	7	7	7
Matematik	Før	5	5	5	4	4	4	4	4	4
	Efter	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Naturfag	Før	1	1	2	2	2	2	-	-	-
	Efter	1	1	2	2	2	2	-	-	-
Fysik/kemi	Før	-	-	-	-	-	-	2	2	3
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	3
Geografi	Før	-	-	-	-	-	-	1	2	1
	Efter	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Biologi	Før	-	-	-	-	-	-	2	2	1
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	1
Engelsk	Før	-	-	2	2	3	3	3	3	3
	Efter	-	-	2	2	3	3	3	3	3
Tysk/Fransk	Før	-	-	-	-	-	-	3	4	4
	Efter	-	-	-	-	-	-	3	4	4
Historie	Før	-	-	1	2	2	2	2	2	1
	Efter	-	-	1	2	2	2	2	2	1
Samfundsfag	Før	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Kristendoms-kundskab	Før	2	1	1	1	1	2	0	1	1
	Efter	2	1	1	1	1	2	0	1	1
Valgfag	Før	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Musik	Før	1	2	2	2	1	1	-	-	-
	Efter	1	2	2	3	2	2	-	-	-
Idræt	Før	1	2	2	3	3	3	2	2	2
	Efter	1	2	2	3	3	3	2	2	2
Billedkunst	Før	1	2	2	2	1	-	-	-	-
	Efter	1	2	2	2	1	-	-	-	-
Håndværk og design og madkundskab	Før	-	-	-	2	4	4	3	-	-
	Efter	1	1	1	2	4	4	3	-	-
Klassens tid	Før	1	0,75	0,75	0,75	0,75	1	1	1	1
	Efter	1	0,75	0,75	0,75	0,75	1	1	1	1

Anm.: Eleverne på 8. og 9. klassetrin skal vælge mindst et valgfag eller tilbudsfag. Der skal tilbydes eleverne valgfag i et omfang svarende til mindst 120 undervisningstimer årligt.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimer i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår

Model 2. Flere timer i engelsk, naturfag og idræt

Af tabel 2 fremgår fordelingen af ekstra lektioner i model 2 relativt til det eksisterende antal vejledende timer i folkeskolen. Som det fremgår af tabellen lægges der i model 2 op til at 1) styrke dansk og matematikundervisningen i 4.-9. kl., 2) styrke naturfagsundervisningen i 4.-6. kl., 3) at indføre engelsk i 1. og 2. klasse, 4) at øge antallet af lektioner i idræt i 3. kl. samt 5) indføre valgfag i 7. kl., *jf. tabel 2.*

Tabel 2
Model 2. Flere timer i engelsk, naturfag og Idræt pr. uge

Fag	Reform	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Samlet skoleuge	Før	23	23,75	26,75	26,75	27,75	28	29	33	31
	Efter	+1	+1	+1	+3	+3	+3	+4	+2	+2
Dansk	Før	11	10	9	6	6	6	6	6	6
	Efter	11	10	9	7	7	7	7	7	7
Matematik	Før	5	5	5	4	4	4	4	4	4
	Efter	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Natur og teknik	Før	1	1	2	2	2	2	-	-	-
	Efter	1	1	2	3	3	3	-	-	-
Fysik/kemi	Før	-	-	-	-	-	-	2	2	3
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	3
Geografi	Før	-	-	-	-	-	-	1	2	1
	Efter	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Biologi	Før	-	-	-	-	-	-	2	2	1
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	1
Engelsk	Før	-	-	2	2	3	3	3	3	3
	Efter	1	1	2	2	3	3	3	3	3
Tysk/Fransk	Før	-	-	-	-	-	-	3	4	4
	Efter	-	-	-	-	-	-	3	4	4
Historie	Før	-	-	1	2	2	2	2	2	1
	Efter	-	-	1	2	2	2	2	2	1
Samfundsfag	Før	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Kristendoms-kundskab	Før	2	1	1	1	1	2	0	1	1
	Efter	2	1	1	1	1	2	0	1	1
Valgfag	Før	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Musik	Før	1	2	2	2	1	1	-	-	-
	Efter	1	2	2	2	1	1	-	-	-
Idræt	Før	1	2	2	3	3	3	2	2	2
	Efter	1	2	3	3	3	3	2	2	2
Billedkunst	Før	1	2	2	2	1	-	-	-	-
	Efter	1	2	2	2	1	-	-	-	-
Håndværk og design og madkundskab	Før	-	-	-	2	4	4	3	-	-
	Efter	-	-	-	2	4	4	3	-	-
Klassens tid	Før	1	1	1	0,75	0,75	0,75	0,75	1	1
	Efter	1	1	1	0,75	0,75	0,75	0,75	1	1

Anm.: Eleverne på 8. og 9. klassetrin skal vælge mindst et valgfag eller tilbudsfag. Der skal tilbydes eleverne valgfag i et omfang svarende til mindst 120 undervisningstimer årligt.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimer i folkeskolen for skolearene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår

1.2. Indførelse af [fleksible] timer

Resumé

For at skabe en sammenhængende skoledag indføres nye [fleksible] timer i hh.kl.-9.klasse. Timerne vil kunne varetages af både lærere, pædagoger og pædagogmedhjælpere. De [fleksible] timer skal understøtte det faglige løft af folkeskolen ved at sikre rum og tid til bl.a. lektiehjælp, øget leg, bevægelse, sundhed, ud-af-skolen-aktiviteter, arbejdsmarkedsorientering. Skolerne og kommunerne vil kunne fastlægge timerne, så de bedst muligt understøtter de lokale behov.

Udfordringer som initiativet løser

Den danske folkeskoles rammer skaber ikke tilstrækkelig mulighed for nye fleksible måder at kombinere leg, læring og pædagogiske aktiviteter. Det går ud over fagligheden for eleverne.

Skoletid og fritid er ikke tilstrækkelig sammentænkt. Leg, bevægelse, praktiske og kreative læringsformer har ofte ikke en direkte sammenhæng til elevernes skoledag. Der er desuden en social skævhed i benyttelsen af de frivillige fritidstilbud om eftermiddagen. Børn med anden etnisk baggrund og lav forældreindkomst benytter tilbuddene i mindre grad end etnisk danske børn med høj forældreindkomst.

En stor del af de danske elever forlader folkeskolen uden de basale faglige færdigheder. Når de forlader skolen har 15 pct. af eleverne ikke funktionelle læsekompetencer¹, og 17 pct. har ikke funktionelle matematikkompetencer.² Samtidig har Danmark kun få elever, der scorer højt i PISA, og dermed er fagligt stærke elever³.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende underinitiativ, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

1.2.1. Indførelse af [fleksible] timer

1.2.1. Indførelse af [fleksible] timer

Både nationale og internationale erfaringer med en udvidet skoledag indikerer, at det faglige niveau kan løftes, hvis undervisning, leg, kreativitet og læring kombineres i en sammenhængende skoledag. Dette giver tid til ekstra fordybelse til en øget lærer-elev-kontakt, og til at fagundervisningen i højere grad kan understøttes af praksisnære eksempler, leg og bevægelse. Der afsættes derfor tid til [fleksible] timer – på alle klassetrin i folkeskolen. Hvor mange fleksible timer, der er til rådighed, vil variere efter, hvor mange fagopdelte undervisningstimer eleverne har på de forskellige klassetrin, jf. tabel 1.

¹ Resultatet under niveau 2 i PISA-undersøgelsen.

² Iovedresultater fra PISA 2009, Skolestyrelsen.

³ PISA 2009 - Danske unge i en international sammenligning. Bind 1 – Resultatrapport. DPU, 2010.

Tabel 1
[Fleksible] timer til rådighed, årsbasis og ugebasis i klokketimer

	Bh.kl.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
[Fleksible timer] Ugebasis	8,4	5,4	4,9	2,6	5,0	4,3	4,1	4,2	2,7	4,2
[Fleksible timer] Årsbasis	337	217	195	105	201	171	164	166	106	168

De [fleksible] timer er obligatoriske for alle elever i 0.-9. klasse og reguleres som udgangspunkt ikke som undervisning, men som en integreret del af en sammenhængende skoledag. Populært sagt bliver »SFO-tid« til »skoletid«.

De [fleksible] timer skal bidrage til at sikre en mere sammenhængende skoledag med en kombination af leg, undervisning og bevægelse. Konkret skal den enkelte elevs faglige, personlige, sociale, fysiske og alsidige udvikling understøttes gennem en kombination af pædagogiske og praksisorienterede læringsaktiviteter, leg og bevægelse og ved, at eleverne får faglig træning, lektiehjælp og motion på alle klassetrin.

Aktiviteterne skal understøtte den almindelige fagopdelte undervisning og sikre, at alle elever udfordres og støttes ud fra deres individuelle behov. I stedet for at udforme særskilte Fælles Mål, trin- og slutmål eller krav til indholdet for aktiviteterne i de [fleksible] timer, kan stilles krav om, at skolerne udarbejder års-, halvårs- eller kvartalsplaner for de [fleksible] timers indhold, så det konkrete indhold defineres for en længere periode ad gangen og ses i sammenhæng med den fagopdelte undervisning.

Skolerne kan anvende timerne fleksibelt og har mulighed for at tilrettelægge de [fleksible] timer på tværs af klasser og årgange. Derfor fritages timerne også for holddannelsesreglerne. Det vil endvidere være muligt at tilrettelægge timerne efter lokale behov.

Der stilles få, obligatoriske krav, som skal realiseres inden for den forlængede skoledag, men ikke nødvendigvis i de [fleksible] timer:

- Det gøres obligatorisk for skolerne at tilbyde lektiehjælp for samtlige af skolens elever inden for rammerne af den sammenhængende skoledag.
- Skolerne forpligtes til at sikre, at eleverne bevæger sig hver dag.

For at sikre, at skolerne har mulighed for en fleksibel planlægning af skoledagen, indføres der ikke specifikke krav til, *hvor meget* lektiehjælp og bevægelse, skolerne skal tilbyde.

Der tilrettelægges en vejledningsindsats i forbindelse med indførelse af de [fleksible] timer via bl.a. korpset af læringskonsulenter, *jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*. Vejledningsindsatsen skal understøtte lærernes og det pædagogiske personales egen udvikling og skolernes tilrettelæggelse af de [fleksible] timer, herunder hvordan skolerne kan tilrettelægge særlige forløb og lektiehjælp, så de svageste elever får faglig støtte i det nødvendige omfang. Det kan fx ske via holddannelse, så nogle elever tilbydes lektiehjælp, mens andre elever deltager i andre aktiviteter, *jf. boks 2*.

Boks 2

Eksempler på hvad de [fleksible timer] kan anvendes til

- **Lektiehjælp til den enkelte elev.** Eksempelvis kan pædagoger og lærere varetage skolens lektiecafé.
- **Motion og bevægelse.** [De fleksible] timer kan eksempelvis benyttes til at starte dagen med en løbetur, eller mindre fysiske aktiviteter som sanglege, tag-fat, mv. kan fungere som afbræk i løbet af dagen. Herudover kan fysiske aktiviteter som fx løbediktat bidrage til at understøtte dansk og matematik.
- **Faglige turboforløb.** Skolen kan tilrettelægge kortere temaforløb, intensive læse-, matematik- eller andre fagkurser for elever på tværs af klasser og årgange, der er målrettet de udfordringer eleverne har lige pt.
- **Systematisk arbejde med elevernes uddannelsesparathed.** Eleverne besøger en række virksomheder og uddannelsessteder. Alternativt kan virksomheder og uddannelsessteder komme på besøg på skolen i de [fleksible] timer.
- **Praktiske, værkstedsorienterede og pædagogiske aktiviteter.** I de [fleksible] timer kan skolens fritidsstilbuddenes fælles faciliteter udnyttes til at tilrettelægge forskellige aktiviteter i mindre hold, der bidrager til at udvikle elevernes kreative og praktiske kompetencer og gøre dem mere læringsparate. Det kan fx være kor, musical og band i musiklokalet, sund mad til skolebøden i madlavningslokalet, elev-til-elev-aktiviteter, smykkedesign mv., der tilrettelægges som led i et sammenhængende læringsforløb af lærere og pædagoger i fællesskab. Det kunne også være mere praktiske aktiviteter for drenge.
- **Klar til voksenlivet.** De [fleksible] timer kan anvendes til at indføre de ældste elever i en praktisk og økonomiske problemstillinger, de vil møde som voksne. Det kan være budgetlægning, forståelse af forsikringer, betaling af regninger mv. En del af disse emner vil kunne behandles som rollespil eller i kontakten med det omgivende samfund.
- **Samarbejde med det lokale idræts- og foreningsliv.** De [fleksible timer] tillader, at skolen inviterer den lokale karatelærer til at undervise, eller at eleverne tager på besøg på det lokale historiske arkiv.
- **Arbejde med det psykiske undervisningsmiljø.** De [fleksible] timer giver mulighed for at arbejde med klassens gruppedynamik og konfliktløsning, ligesom inddragelsen af pædagogerne skal bidrage til at styrke fokus på de interne relationer.
- **Læg og fordybelse.** Den ekstra tid skal også kunne bruges til læg i de mindre klasser og individuel tid til fordybelse i de lidt ældre klasser. Det kan være i form af læsning, kreative aktiver, boldspil, mv.
- **Bedstefars- og mentorordninger.** De [fleksible] timer kan også bruges til at etablere mentorordninger, hvor elever fra udskoling får en mentor i form af en elev på en ungdomsuddannelse, eller til at de elever, der vurderes at have behov for ekstra voksenkontrakt, kobles et en "bedstefarsordning".

Bilag 1 gennemgår en mulig fordeling af disse faglige elementer fordelt på lærer-/ pædagogressourcer og på de forskellige klassetrin

Af tabel 2 fremgår et eksempel på, hvordan en udvidet skoledag i en 4. klasse kunne se ud. Af bilag A fremgår desuden en mulig ugentlig fordeling af timerne på temaer.

Tabel 2
Eksempel på en forlænget skoledag i en 4. klasse med [fleksible] timer

Cirka tids-punkter	Lektioner	Type timer	Personale
Kl. 8.00	Matematik	Undervisningstime	Lærer
Kl. 8.45	Faglig udvikling i matematik. Klassen træner de elementer, de lige har lært i matematiktimen.	[Fleksible] timer	Lærer
Kl. 9.05	Pause		
Kl. 9.30	Engelsk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 10.15	Engelsk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 11.00	Spisepause		
Kl. 11.30	[Fleksible] timer som foregår på tværs af 4. og 5. årgang i større grupper. Eleverne er inddelt i hold for en måned af gangen: • Hold 1 er i skolekøkkenet og arbejder med sundhed. • Hold 2 er et intensivt læse-/stavekursus. • Hold 3 arbejder med artikler til byens lokalhistoriske blad. • Hold 4 arbejder med temaet "godt kammeratskab" og skal holde oplæg for børnehaveklasserne og 1. klasse.	[Fleksible] timer	En lærer varetager hold 2 og 3. En pædagog varetager hold 1 og 4.
Kl. 12.15	Historie	Undervisningstime	Lærer
Kl. 13.00	Pause		
Kl. 13.15	Musik	Undervisningstime	Lærer
Kl. 15.00	Fr		

Anm.: Andelen af [fleksible] timer er i dette eksempel på 1 time og 5 minutter eller 1,4 lektion. Gennemsnittet på en dag i 4. klasse er 1 klokke-time eller 1,3 lektion.

Af tabel 3 fremgår et eksempel på, hvordan en udvidet skoledag i en 9. klasse kunne se ud.

Tabel 3
Eksempel på en forlænget skoledag i en 9. klasse med [fleksible] timer

Cirka tids-punkter	Lektioner	Type timer	Personale
Kl. 8.00	Godt i gang - bevægelse for hele udskolingen	[Fleksible] timer	Pædagogisk personale
Kl. 8.20	Pause/omklædning		
Kl. 8.30	Tysk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 9.15	Tysk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 10.00	Pause		
Kl. 10.20	Dansk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 11.05	Dansk	Undervisningstime	Lærer
Kl. 11.50	Spisepause		
Kl. 12.20	Udskollings eleverne har en af følgende aktiviteter: • Lektiehjælp i større grupper • Elev-til-elev-aktiviteter, hvor de ældre elever blandt andet fungerer som konfliktmæglere for de mindre elever. • "På vej på ungdomsuddannelse" – en fagtime med en underviser fra en lokal ungdomsuddannelse.	[Fleksible] timer	Lektiehjælp varetages af en pædagog og en lærer i samarbejde. Elev-til-elev aktiviteter varetages af en pædagog og faglæreren varetages af en gæstelærer.
Kl. 13.05	Samfundsfag	Undervisningstime	Lærer
Kl. 13.50	Pause		
Kl. 14.00	Matematik	Undervisningstime	Lærer
Kl. 14.45	Matematik	Undervisningstime	Lærer
Kl. 16.00	Fr		

Anm.: Andelen af [fleksible] timer i dette eksempel på 1 klokke-time og 5 minutter eller 1,4 lektion. Gennemsnittet på en dag i 9. klasse på 0,8 klokke-time eller 1,1 lektion.

De [fleksible] timer vil blive reguleret, så de kan varetages af en bredere medarbejdergruppe, herunder pædagogisk personale fra fritidstilbuddene.

Inddragelsen af pædagogisk personale i skolen skal både bidrage til at bringe nye kompetencer i spil i løbet af skoledagen og til en bedre ressourceudnyttelse. De [fleksible] timers form og indhold skal i høj grad understøttes af den pædagogiske faglighed, idet disse kompetencer muliggør en række andre former for læring. Pædagogerne er særligt tænkt inddraget i forbindelse med relationsarbejdet, arbejdet med elevernes alsidige udvikling, i forhold til temaet bevægelse og sundhed samt lektiehjælp.

Samtidig muliggør inddragelsen af det pædagogiske personale en bedre udnyttelse af ressourcerne, idet personalet fra fritidstilbuddene kan inddrages i den længere skoledag. Der fastsættes ikke regler om, hvilke faggrupper der varetager de [fleksible] timers forskellige elementer. Dette er op til en lokal vurdering. Inddragelsen af det pædagogiske personale er dog en pædagogisk og økonomisk forudsætning for det beskrevne formål og omfang af de [fleksible] timer i den længere skoledag.

De [fleksible] timer vil også kunne anvendes til inddragelse af gæstelærere, fx fra det lokale foreningsliv i de [fleksible] timer.

Økonomi

Initiativet Indførelse af [fleksible] timer gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO. Evt. udgifter til vejledningsindsatsen finansieres i regi af *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter og initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram.*

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, jf. *boks 3.*

Boks 3

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.2.1. Indførelse af [fleksible] timer</i>	
Holddannelsesreglerne omfatter alle fag.	[Fleksible] timer vil ikke være omfattet af holddannelsesregler
[Fleksible] timer er ikke et element i folkeskoleloven i dag.	En længere og sammenhængende skoledag, hvor der er [fleksible] timer til rådighed, indføres ved lov. Som udgangspunkt reguleres "fleksible" timer ikke som undervisning. Kommunernes forpligtelse til at stille de "fleksible" timer til rådighed, og elevernes pligt til at deltage i dem, reguleres ligeledes ved lov.
Der er ikke udarbejdet mål mv. for de [fleksible] timer.	Der sættes indholdsmæssige krav til den sammenhængende skoledag/de [fleksible] timer. Disse specificeres i det vejledningsmateriale.
Undervisningen varetages af lærere, jf. folkeskoleloven.	Folkeskoleloven ændres, så [fleksible timer] kan varetages af andre faggrupper, herunder pædagogisk personale.

Proces

1.2.1. Indførelse af [fleksible] timer

Udvikling af vejledning til de [fleksible] timer vil kunne gå i gang i 2013. Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 1: Mulig anvendelse af de [fleksible timer] på de forskellige klassetrin for 1., 4. og 9. klasse

Nedenfor følger en mulig anvendelse af de [fleksible timer] på forskellige temaer. Disse skemaer er ikke en obligatorisk fordeling, men skal alene bruges til at illustrere, hvordan det er muligt at arbejde med forskellige temaer i det timeomfang, der er afsat til de [fleksible timer].

Boks 1 1. klasse

Mulige temaer	Ugentlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Årlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Personaledækning
Bevægelse og sundhed	1,5	60	Pædagogisk personale
Lektiehjælp	0,5	20	Lærer/ pædagog
Alsiddig udvikling	0,5	20	Pædagog
Faglig udvikling	2	80	Lærer
Udflugter mv.	0,5	20	Lærer / Pædagog
Øvrigt	0,4*	17	Lærer / Pædagog
Samlet	5,4	217	Ca. 50/50-fordeling

Anm.: *afrundet tal

Boks 2 4. klasse

Mulige temaer	Ugentlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Årlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Personaledækning
Bevægelse og sundhed	1	40	Pædagogisk personale
Lektiehjælp	1	20	Lærer/ pædagog
Alsiddig udvikling	0,5	20	Pædagog
Faglig udvikling	1,5	60	Lærer
Udflugter mv.	0,5	20	Lærer / Pædagog
Øvrigt	0,5*	21	Lærer / Pædagog
Samlet	5,0	201	Ca. 50/50-fordeling

Anm.: *afrundet tal

Boks 3
9. klasse

Mulige temaer	Ugentlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Årlige antal [fleksible] timer (lektioner)	Personaledækning
Bevægelse og sundhed	0,7	28	Pædagogisk personale
Lektiehjælp	0,8	32	Lærer/ pædagog
Alsided udvikling	0,5	20	Pædagog
Faglig udvikling	1,5	60	Lærer
Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering	0,5	20	Lærer / Pædagog
Øvrigt	0,2*	6	Lærer / Pædagog
Samlet	4,2	166	Ca. 50/50-fordeling

Anm.: * afrundet tal

Bilag 4

1.3. Den digitale folkeskole

Resumé

Der udvikles et marked for digitale lærermidler, der skal øge udbuddet og kvaliteten af it-baserede læringsmidler i folkeskolen. Endvidere forbedres adgangen til moderne og velfungerende it i undervisningen ved bl.a. at øge udbredelsen af computere og trådløst internet på skolerne. Der igangsættes endvidere et arbejde med at skabe én portal og indgang til folkeskolen for elever og forældre, hvor de kan få indblik i lektier, skoleskema og sociale arrangementer på skolen. De eksisterende videnportaler på folkeskoleområdet samles og moderniseres, så lærere, pædagoger og skoleledere nemmere og mere effektivt kan få oplysninger om relevante læringsforløb samt adgang til de bedste undervisnings- og læringsressourcer.

Udfordringer som initiativet løser

Digitale læringsformer indgår i dag i mange folkeskoler, men der er brug for en mere grundlæggende omstilling hen mod øget brug af it og digitale læremidler i undervisningen. Undersøgelser har vist, at både elever i folkeskolen og forældre mener, at øget brug af it kan bidrage til at give bedre undervisning og løse nogle af folkeskolens udfordringer. Folkeskolens potentiale for brug af it er dog ikke fuldt udnyttet. Eksempelvis har en sjattedel af landets skoler, ifølge Rambøll, i dag ikke trådløst netværk som er stabilt nok til at gennemføre it-baseret undervisning. Herudover er en central udfordring, at lærernes kompetencer skal modsvare den øgede brug af it, samt i højere grad end i dag understøttes af lokalt forankrede strategiske målsætninger om øget brug af it på skolerne.

Den danske folkeskole udnytter endvidere ikke de muligheder, der er for faglig vidensopbygning og -deling, som it giver mulighed for, ligesom de it-muligheder der er for at skabe en god kommunikation mellem elever, forældre og lærere om skolen ikke er udnyttet fuldt ud. Mange portaler, såsom EMU'en og SkoleIntra er således ikke opdaterede og anvendelige for brugerne, ligesom de digitale indgange i form af hjemmesider mv. ikke er koordineret og samlet et sted.

Endelig har it også et væsentligt potentiale for at frigøre ressourcer til mere og bedre undervisning, bl.a. gennem digital understøttelse af forberedelse af undervisningen og ved at målrette undervisningen til den enkelte elevs behov, hvilket fx muliggør inklusion fra specialklasser.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fire underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1 Oversigt over underinitiativer

- 1.3.1. Digitale læringsformer
 - 1.3.2. Adgang til moderne og velfungerende it i undervisningen
 - 1.3.2. Fælles brugerportal for folkeskolen
 - 1.3.4. Modernisering og bedre udnyttelse af EMU'en
-

1.3.1. Digitale læringsformer

It skal medvirke til at styrke elevernes faglighed og ruste dem bedre til fremtidige uddannelses- og jobmuligheder, understøtte en mere målrettet tilrettelæggelse af undervisningen samt muliggøre en bedre ressourceudnyttelse i folkeskolen.

Med et bredt og varieret udvalg af digitale læremidler af høj kvalitet, styrkes lærernes grundlag for at arbejde med it og digitale læremidler, som en integreret del af undervisningen.

Med henblik på at fremme øget anvendelse af it i folkeskolen, har regeringen har afsat en pulje på i alt 500 mio.kr. i perioden 2012-2015. Puljen skal bl.a. bidrage til at øge efterspørgslen på digitale læremidler, og dermed understøtte et mere udviklet og bæredygtigt marked og et øget udbud af produkter gennem medfinansiering af kommunale indkøb af digitale læremidler. Kommunerne skal medfinansiere indkøbet af digitale læremidler mindst svarende til det statslige beløb, jf »Aftalen om kommunernes økonomi for 2012«.

For at sikre, at midlerne udmøntes til de digitale læremidler med størst effekt, gennemføres en analyse af de faglige/pædagogiske og økonomiske effekter af anvendelsen af digitale læremidler. De faglige/pædagogiske effekter kan eksempelvis inkludere hævelse af elevernes faglige niveau, undervisningsdifferentiering mv. De økonomiske effekter kan eksempelvis inkludere nedbringelse af lærernes forberedelsestid til mere undervisning, øget inklusion af elever i undervisningen (også faglig effekt) mv. Herudover følges der op på udviklingen i markedet for digitale læremidler. Formålet er bl.a. at undersøge, hvilken betydning udmøntningen af midlerne har for omsætningen på markedet for digitale læremidler, udviklingen i omfang af og kvalitet af udbuddet af digitale læremidler samt kommunernes indkøbsmønstre.

Resultaterne af effektmålingen af digitale læremidler og evalueringen af markedet skaber grundlaget for fremtidig målretning og prioritering af udmøntning af midler fra puljen.

1.3.2. Adgang til moderne og velfungerende it i undervisningen

Det er en forudsætning for at styrke det faglige niveau i folkeskolen ved brug af it og digitale læremidler, at alle elever har adgang til velfungerende it-udstyr og stabilt og sikkert trådløst netværk med tilstrækkelig kapacitet. Regeringen har som led i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi indgået aftale med KL om, at kommunerne frem mod 2014 har forpligtet sig til at implementere den nødvendige infrastruktur, herunder bl.a. trådløst netværk og sikre adgang til en computer for de elever, der ikke selv kan medbringe en.

1.3.3. Fælles brugerportal for folkeskolen

Den digitale kommunikation i folkeskolen mellem lærere, pædagoger, skoleledelse, elever og forældre foregår i dag via SkoleIntra. Portalen har en stor udbredelse i Danmark, og benyttes dagligt eller ugentligt af næsten alle folkeskolens brugere (i alt 1,1 mio. bruger portalen hver måned).

Brugere af portalen er i dag meget forskellige på tværs af skoler og endda blandt lærerne inden for den enkelte skole. Der er et potentiale i én fremtidig portal for folkeskolen. Der igangsættes derfor en analyse af de eksisterende brugerportaler og hjemmesider inden for folkeskoleområdet med henblik på at samle og modernisere dem. Målet er, at der skal skabes én indgang for elever og forældre til folkeskolen og SFO med fx adgang til

skema, lektier, karakterer, faglige mål, læring, meddelelser, sociale arrangementer og lignende – herunder dialog om særlige kommunale eller nationale indsatsområder for folkeskolen

1.3.4. Modernisering og bedre udnyttelse af EMU'en

EMU'en moderniseres til at udgøre én indgang for lærere, pædagoger og skoleledere, der giver et overblik over den viden og de hjælpemidler, der er evidens kan forbedre og imødekomme udfordringer i undervisningen. Portalen skal tænkes ind i 1.3.3. Fælles brugerportal for folkeskolen, og skal være anvendelsesorienteret og målrettet de lokale behov. Den viden, der skal lægges ud på portalen, skal der være evidens for har en kausal sammenhæng med de problemer, brugerne ønsker at løse. Portalen skal endvidereses i sammenhæng med ressourcecentret og læringskonsulenterne, der ligeledes skal opsamle og formidle viden om, hvad der virker til lærere, pædagoger og skoleledere, jf. *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter og initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*

Den eksisterende vidensspredning, der i dag sker på en lang række hjemmesider, konferencer, videncentre mv. samles, så brugerne har én samlet og velfungerende indgang. Dette gennemføres som led i *initiativ 3.2.1. Analyse af lærere og pædagogers efteruddannelse.*

Økonomi

Initiativet vedr. den digitale folkeskole medfører medudgifter på 100,0 mio. kr. i 2013, 150,0 mio. kr. i 2014, 200,0 mio. kr. i 2015, jf. *tabel 1*. Initiativet forudsættes finansieret af reserven til it i folkeskolen, jf. *tabel 1*.

Tabel 1

Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.3. Den digitale folkeskole

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfaset
Udgifter	100,0	150,0	200,0	0,0	0,0
1.3.1. Digitale læringsformer	100,0	150,0	200,0	0,0	0,0
1.3.2. Adgang til moderne og velfungerende it i undervisningen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.3 Fælles brugerportal for folkeskolen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.4. Modernisering og øget anvendelse af EMU'en	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	100,0	150,0	200,0	0,0	0,0
Puljen til it i folkeskolen	100,0	150,0	200,0	0,0	0,0

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.3.1. Digitale læringsformer

Som led i Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi har regeringen afsat 500 mio. kr. i perioden 2012-2015 til initiativerne omhandlende øget anvendelse af it i folkeskolen. Hovedparten af de 500 mio. kr. er målrettet en pulje til støtte til kommunernes indkøb af digitale læremidler, hvor der er udmøntet 50 mio. kr. i 2012. Kommunerne har forpligtet sig til at medfinansiere puljen med et beløb mindst svarende til det statslige. Styregruppen for It i folkeskolen, bestående af MBU (formand), Finansministeriet/Digitaliseringsstyrelsen og KL, udarbejder indstillinger til børne- og undervisningsministeren om udmøntningen af midlerne. Der er endnu ikke truffet beslutning om den præcise fordeling mellem initiativerne i regi af øget anvendelse af it i folkeskolen. Der er dog afsat ca. 0,4 mio. kr. til udvikling af enkle mål for læring i hhv. dansk og matematik.

Initiativet beskrives særskilt i initiativ 1.4. *Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik.*

1.3.2. Adgang til moderne og velfungerende it i undervisningen

Finansieres af kommunerne.

1.3.3. Fælles brugerportal for folkeskolen

Skoleintra er brugerfinansieret af skolerne. Der findes i dag en lang række hjemmesider, portaler og videntcentre på Ministeriet for Børn og Undervisnings ressource. Som opfølgning på analysen udarbejdes et beslutningsoplæg for en eventuel ny brugerportal, hvor der skal der foretages egentlige estimater for både etablerings- og driftsudgifter. På den baggrund vil der blive udarbejdet et beslutningsgrundlag, der sikrer finansiering inden for den eksisterende forretningsmodel (brugerbetaling). Løbende udvikling og modernisering af den nye portal finansieres derved gennem en strategisk prioritering af ressourcer inden for eksisterende rammer.

1.3.4. Modernisering og øget anvendelse af EMU'en

Løbende udvikling og modernisering af EMU'en finansieres inden for eksisterende rammer.

Lovgivning

Der er ikke initiativer, som kræver ændringer i lovgivningen på området. Hovedparten af initiativerne og deres udmøntning vil skulle drøftes med KL og Finansministeriet.

Proces

1.3.1. Digitale læringsformer

Der udmøntes årligt midler fra puljen til støtte til kommunernes indkøb af digitale læremidler i den resterende del af projektperioden, der løber fra 2012-2015.

1.3.2. Adgang til moderne og velfungerende it i undervisningen

Der er indgået aftale med KL om, at kommunerne frem mod 2014 implementerer trådløst netværk og sikrer adgang til en computer for de elever, der ikke selv kan medbringe en.

1.3.3. Fælles brugerportal for folkeskolen

I det videre forløb afdækkes portalens forretningsmodel, herunder fremtiden omkring SkoleIntra og øvrige overlappende hjemmesider og portaler.

1.3.4. Modernisering og øget anvendelse af EMU'en

Den første fase af moderniseringen af EMU-portal lanceres i maj 2013 (forventet). Den anden fase af moderniseringen, hvor portalen samtænkes med øvrige hjemmesider og indgår i en større analyse af, hvordan videnopsamling- og spredning på folkeskoleområdet forbedres til gavn for lærerne, pædagogerne og skolelederne.

1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik

Resumé

Der iværksættes en koordineret indsats på læse- og matematikområdet, der skal sikre en opfyldelse af regeringens mål om et læse- og regneløft på alle klassetrin. I dagtilbuddene gennemføres et udviklingsprogram, der har til hensigt at styrke børnenes læring og udvikling, så de er skoleklare. Der er særligt fokus på sprog og tal. I folkeskolen tilføres flere timer til dansk og matematik på [4.-9. klassetrin], og der iværksættes en treårig læse- og matematikindsats, der understøtter det faglige løft på samtlige klassetrin ved bl.a. at sikre udvikling af undervisningsmetoder, videnopsamling og koordination af de væsentlige aktørers arbejde på området. Samtidigt forenkles og målrettes Fælles Mål for dansk og matematik, og der udvikles diagnostiske værktøjer målrettet elever med læse- og matematikproblemer.

Udfordringer som initiativet løser

Læsning og matematisk forståelse anses for at udgøre et kognitivt fundament for læring i andre fag, fx er matematiske kompetencer en nødvendig forudsætning for at tilegne sig viden inden for det naturvidenskabelige felt. Det faglige niveau i læsning og matematik i indskolingen ligger over det internationale gennemsnit¹, men den positive udvikling stopper i 5. klasse², hvor undervisningen præges af mere indholdstunge og komplicerede tekster. Undervisningen bevæger sig fra i indskolingen at være "learning to read" til på mellemtrinnet og i udskolingen at være "reading to learn".³ Det resulterer i, at henholdsvis 15 pct. og 17 pct. af eleverne forlader folkeskolen uden funktionelle læse- og matematikkompetencer⁴, hvilket er en barriere for elevernes evne til at tilegne sig viden.⁵

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordringer foreslås følgende seks underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.4.1. Tidlig indsats i dagtilbuddene
- 1.4.2. Flere timer til dansk og matematik
- 1.4.3. Læse- og matematikindsats
- 1.4.4. Diagnostiske test og værktøjer
- 1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik
- 1.4.6. Et fagligt og didaktisk samarbejde om dansk og matematik

¹ Jf. de to internationale komparative sammenligninger, Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) samt Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS).

² PIRLS (2006).

³ Chall, J. & V. Jacobs (2003), Roswell, F. & J. Chall (1992).

⁴ OECD (2010). *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science, compares the knowledge and skills of students across countries.* (Volume 1).

⁵ Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of over 800 Meta-analyses relating to Achievement.* Routledge. Egelund, N (2012): "Introduction" in *PISA: Northern Lights 2009*, Nordisk Råd.

1.4.1. Tidlig indsats i dagtilbuddene

Der udarbejdes et udviklingsprogram på dagtilbudsområdet, der skal styrke alle børns læring og trivsel via forandring, udvikling og kvalificering af den pædagogiske praksis i dagtilbud. En styrket læring i dagtilbuddene skal bl.a. medvirke til at styrke fagligheden i folkeskolen. Udviklingsprogrammet vil have særligt fokus på:

- Det pædagogiske indhold i dagtilbuddene, herunder læreplanstemaerne: Personlige og sociale kompetencer, sprog (dansk), kultur, natur (matematik) og krop og bevægelse.
- Metoderne, herunder det at arbejde pædagogisk didaktisk i en dagtilbudskontekst, så der er klarhed om målet med pædagogikken, metoder og opfølgning.
- Et målrettet forældresamarbejde.
- En klar og professionel ledelse.

Programmet har til hensigt, at styrke børns læring og udvikling, så de har et godt børneliv her og nu samt får styrket deres kompetencer til leg og læring med henblik på at forberede dem på en god skolegang via fokus på blandt andet sprog og tal. Det vil derved også understøtte folkeskolereformens målsætning om at styrke fagligheden. Særligt læreplanstemaerne sprog/dansk og natur/matematik vil bidrage til at børnene får styrket deres læringsmæssige kompetencer i dansk og matematik. Derudover vil digitalisering af læreprocesser også være et vigtigt fokus i både udviklingsprogram og folkeskolereform.

Der vil blive igangsat evidensbaseret følgeforskning med fokus på effekter til udviklingsprogrammet.

1.4.2. Flere timer til dansk og matematik

Læsning og matematisk forståelse anses for at udgøre et kognitivt fundament for læring i andre fag, fx er matematiske kompetencer en nødvendig forudsætning for at tilegne sig viden inden for det naturvidenskabelige felt.⁶

Det vejledende timetal i dansk og matematik øges på 4.-9. klassetrin med 30 timer årligt for hvert fag svarende til 1 lektion om ugen. Samtidig indføres der minimumstimetal for hvert klassetrin for både dansk og matematik, som vil være lig det vejledende timetal. Derved benyttes [60] procent af den ekstra tid til den fagopdelte undervisning, som den sammenhængende skoledag medfører, til flere dansk og matematiktimer. Det nye vejledende timetal på 4. til 9. klassetrin bliver for dansk syv timer og for matematik fem timer om ugen, jf. tabel 1.

Tabel 1
Nuværende og nye ugentlige lektioner i dansk og matematik

		1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Dansk	Før reform	11	10	9	6	6	6	6	6	6
	Efter reform	11	10	9	7	7	7	7	7	7
Matematik	Før reform	5	5	5	4	4	4	4	4	4
	Efter reform	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Anm.: Lektionerne er angivet på ugebasis.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimetal i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår.

⁶ EURYDICE (2011). *Mathematics Education in Europe: Common Challenges and National Policies*. Clements et al (2011). "Early Childhood Mathematics Intervention" Science: Vol. 33, Manupure, V (2011). *Effect of Further Mathematics in Student' Achievement in Mathematics, Biology, Chemistry and Physics* Vol. 1, Issue II: 28-33. Masanj, V. G. (2002). *Mathematics and Other Disciplines, The Impact of Modern Mathematics in other Disciplines*.

1.4.3. Læse- og matematikindsats på samtlige klassetrin

For at understøtte det faglige løft i dansk og matematik på samtlige klassetrin igangsættes en treårig læse- og matematikindsats. Det er hensigten, at lærere og skoler skal hæve niveauet for alle elever, og de skal sætte hurtigt ind overfor læse- og matematik vanskeligheder. Lærerne og skolerne skal understøttes i dette arbejde, så det er klart, hvilke metoder der kan bruges til at hæve niveauet eller afhjælpe vanskeligheder.

I regi af Folkeskolens udviklingsprogram, *jf. initiativ 3.4. Ressourcener, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*, iværksættes et effektorienteret forsøgs- og udviklingsprojekt, der har til formål at udvikle nye undervisningsmetoder for at løfte elevernes læse- og matematikfærdigheder. Arbejdet skal trække på erfaringerne fra videncentrene på området og på den vejledning, der er udarbejdet til lærerne vedrørende opfølgning på de nationale test og evalueringsredskaber til brug for undervisningen.

Forsøgene skal føre til udvikling af eksemplariske forløb og vejledninger målrettet elever med svage læse- eller regnekompetencer. Det kan fx være en vejledning om, hvordan den frivillige læsetest i 1. klasse kan anvendes til at vurdere behovet for forskellige typer af intensive opfølgende forløb. Forløbene og vejledningerne skal understøtte mulighederne for praksisnær undervisning i dansk og matematik samt øge og lette anvendelsen af it. Der kan hentes inspiration til vejledningerne fra sundhedsrådets brug af kliniske vejledninger.

Den nye viden med metoder og vejledning formidles via læringskonsulenterne, *jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*, og via EMU'en]. Det kan bl.a. være i form af workshops, netværk, interaktiv vejledning, temauger på skoler mv.

1.4.4. Diagnostiske test og værktøjer

Der udvikles nye diagnostiske test og værktøjer. Det drejer sig særligt om matematik, hvor der pt. ikke er denne type af test til rådighed ligesom på danskområdet.

Der udvikles bl.a. en test til talblindhed. Herudover udbredes testen til talblindhed til skolerne, ligesom der fra 2015 bliver en ordblindetest tilgængelig for brug i indskoling. Testen giver mulighed for tidlig identifikation af ordblinde elever med såvel dansk modersmål som dansk som andetsprog med mulighed for hurtig og systematisk opfølgning. Testene vil sammen med pædagogiske vejledninger blive stillet gratis til rådighed for skolerne.

De diagnostiske test er mere specialiserede og fokuserede end de nationale test, og kan supplere de nationale test både før og efter disse i arbejdet med elevernes læring.

[1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik

En central forudsætning for, at skoler, lærere og elever kan arbejde systematisk med at sætte mål for elevernes faglige progression i dansk og matematik og følge op herpå er, at det er tydeligt for både lærere og elever, hvad eleverne forventes at kunne på hvert klassetrin, og at der foretages en prioritering af, hvilke faglige mål, alle elever skal nå.

Derfor gennemgås Fælles Mål for dansk og matematik med henblik på, at der formuleres præcise, anvendelsesorienterede og enkle mål for, hvilke færdigheder, kompetencer og metoder, eleverne skal tilegne sig, og hvad det forventes, at den enkelte elev kan på hvert klassetrin. Hvor det er relevant, integreres it- og mediekompetencer og kompeten-

cer for alsidig udvikling i målene. Målene bliver it-baserede for at sikre en tilgængelig og dynamisk brug af dem.

Vejledningsindsatsen om Fælles Mål i dansk og matematik styrkes ved, at de skriftlige vejledninger adskilles fra selve målene, forkortes, forenkles og digitaliseres samt løbende suppleres med en spørgsmål-svar-funktion og med konkrete eksempler på, hvordan undervisningen kan tilrettelægges ud fra Fælles Mål. Der gennemføres desuden en informationskampagne for de nye Fælles Mål i dansk og matematik.

Med udgangspunkt i erfaringerne fra ændring af Fælles Mål for dansk og matematik samt evalueringen af de nationale test tager regeringen stilling til, hvorvidt Fælles Mål for resten af fagrækken skal forenkles over en årrække.

1.4.6. Et fagligt og didaktisk samarbejde om dansk og matematik

For at opnå en højere kvalitet i undervisningen med tidssvarende undervisningsformer, der bl.a. inddrager it og praksisnære undervisningsformer, skal lærerne kunne trække på nyeste fagdidaktiske viden, eksemplariske forløb og konkrete værktøjer. Det skal hjælpe lærerne til at omsætte de nye mål i dansk og matematik til undervisning, der er tilpasset deres elevers konkrete behov og interesser.

[Der etableres et formelt samarbejde mellem læringskonsulenterne, professionshøjskolerne, videntcentre, relevante forskningsinstitutioner, faglærerforeninger, fagkonsulenter på ungdomsuddannelserne og øvrige faglige ressourcepersoner. Samarbejdet skal sikre en fælles viden om de undervisningsmetoder og tilrettelæggelsesformer, der giver det bedste udbytte for elevernes læring i dansk og matematik.]

Indsatsen bygger videre på det arbejde, der er igangsat i forbindelse med projekterne Faglig læsning og Anvendt matematik i samarbejde mellem Ministeriet for Børn og Undervisning og Danmarks Lærerforening.

Økonomi

Initiativet Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik medfører merudgifter på [25,0] mio. kr. i 2013, [20,0] mio. kr. i 2014, [27,5] mio. kr. i 2015, [12,5] mio. kr. i 2016, *jf. tabel 2*. Initiativet finansieres af § 20.19.02 og § 20.19.06.

Tabel 1

Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfasat
Udgifter	25,0	32,5	27,5	0,0	0,0
1.4.1. Tidlig indsats i dagtilbuddene	20,0	15,0	15,0	0,0	0,0
1.4.2. Flere timer til dansk og matematik	*	*	*	*	*
1.4.3. Læse- og matematikindsats på samtlige klassetrin	**	**	**	**	**
1.4.4. Diagnostiske test og værktøjer	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0
1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik	***	***/12,5	12,5	0,0	0,0
1.4.6. Et fagligt og didaktisk samarbejde om dansk og matematik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	25,0	32,5	27,5	0,0	0,0
Reserve til folkeskolereformen	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0
FL § 20.19.02 og § 20.19.06	20,0	27,5	27,5	0,0	0,0

Anm.: * finansieres gennem omlegningen af læreres arbejdstid.. ** finansieres af *initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram* og *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*..*** finansieres af lt i folkeskolen, jf. *initiativ 1.3. Den digitale folkeskole*.

Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.4.1. Tidlig indsats i dagtilbuddene

Der er afsat 50,0 mio. kr. til udviklingsprogrammet over en treårig periode 2013-2016. Det er hensigten, at projektledelsen af udviklingsprogrammet, under ansvar af Ministeriet for Børn og Undervisning, skal sendes i udbud ligesom den evidensbaserede effektforskning. Det er derfor på nuværende tidspunkt ikke muligt at udspecificere de enkelte udgiftsposter, ligesom den anførte fordelingsprofil over de tre år kan ændre sig. Udbudsbeskrivelsen vil indeholde krav om bl.a. udvikling af design for forsøg samt materiale- og metodeudvikling samt design for evidensbaseret effektforskning. Hertil kommer, at der ud over udbuddet vil være kommunikations- og implementeringsaktiviteter, der samlet set skal understøtte inddragelse, fælles ejerskab og implementering i de enkelte dagtilbud.

1.4.2. Flere timer til dansk og matematik

Initiativet vedrørende flere timer til dansk og matematik gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

1.4.3. Læse- og matematikindsats på samtlige klassetrin

Der afsættes 10 mio. kr. årligt i år 2013-2015 til iværksættelsen af læse- og matematikindsatsen. Forsøgs- og udviklingsprojektet indgår i folkeskolens udviklingsprogram og finansieres derfor under *initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*. Vejlednings- og rådgivningsaktiviteter finansieres via de afsatte midler til læringskonsulenterne, jf. *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*.

1.4.4. Diagnostiske test og værktøjer

Der afsættes i alt 10,0 mio. kr. til diagnostiske test og værktøjer, heraf 5,0 mio. kr. i 2013 og 5,0 i 2014. Udgifterne dækker udvikling af diagnostiske test i matematik., fri-køb af test mv., udbredelse af evalueringsredskaber og diagnostiske værktøjer i dansk

og matematik. Beløbet tager udgangspunkt i, at udviklingen af et testværktøj koster minimum 0,3 mio. kr., men at udgiften varierer alt efter værktøjet omfang. Udgiften er baseret på, at der udvikles seks diagnostiske test til matematik fordelt på de forskellige klassetrin til en værdi af ca. 2,0 mio. kr. Herudover frikøbes en række test til en værdi af i alt 8 mio. kr.

1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik

Der afsættes i alt 25 mio. kr. til revision af Fælles Mål fra 2014. Det forventes i gennemsnit at koste 0,6 mio. kr. at revidere Fælles Mål pr. fag. Disse udgifter er baseret på udgifterne til den seneste revision af Fælles Mål og bygger på, at hver skole og kommune skal have et eksemplar af hvert af Fælles Mål hæfterne. Udgifterne dækker over honorering af arbejdsgruppeformænd og medlemmer (ét formandshonorar på 50.000 kr. samt seks medlemshonorar á 30.000 kr.), udgifter til afholdelse af møder (70.000 kr.), layout, trykning og distribution af vejledning samt informationskampagne (300.000 kr.).

For dansk og matematik finansieres de nye enkle mål af It i folkeskolen, *jf. initiativ 1.3. Den digitale folkeskole*, hvor der er afsat 350.000 kr. Eventuelle merudgifter ud over de budgetterede finansieres inden for rammen af de 25 mio. kr.

1.4.6. Et fagligt og didaktisk samarbejde om dansk og matematik

Samarbejdet finansieres af *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2*.

Boks 2 Centrale ændringsbehov	
Regler nu	Ændring
<i>1.4.2 Flere timer til dansk og matematik</i>	
Minimumstimal for hhv. børnehaveklasse, indskoling, mellemtrin og udskoling fordelt på fagblokke og på fagene dansk og matematik på 1.-3. klassetrin og historie på 4.-8. klassetrin.	Der indføres minimumstimal for dansk og matematik fordelt på klassetrin, der svarer til det øgede vejledende timal.
<i>1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik</i>	
§ 10 om fastsættelse af regler om formålet med undervisningen og om centrale kundskabs- og færdighedsområder i fag og obligatoriske emner	Bestemmelsen om trin- og slutmål for dansk og matematik [og øvrige fag og emner] revideres.

Proces

1.4.1. Tidlig indsats i dagtilbuddene

Udviklingsprogrammet skal løbe fra 2013-16.

1.4.2. Flere timer til dansk og matematik

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.4.3. Lære- og matematikindsats på samtlige klassetrin

Forsøgs- og udviklingsarbejdet sættes i gang i løbet af 2013. Dette skal ske i regi af Folkeskolens udviklingsprogram, *jf. initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*. Læringskonsulentkorpset skal efter sin

nedsættelse, jf. initiativ 3.5 Korps af læringskonsulenter, tage initiativ til at iværksætte denne koordinerende indsats på læse- og matematikområdet.

1.4.4. Diagnostiske test og værktøjer

Udviklingen af diagnostiske test og evalueringsværktøjer sættes i gang i 2013 og arbejdet forventes at være færdigt ved udgangen af 2015.

1.4.5. Enkle mål for læring og undervisning i dansk og matematik

Målene for dansk og matematik udarbejdes i 2012-2013 og afprøves på demonstrations-skoler i skoleåret 2013/14. Udviklingsarbejdet med vejledningsindsatsen påbegyndes, når der foreligger en politisk aftale om folkeskolereformen og iværksættes i forlængelse af evalueringen af Fælles Mål.

Med udgangspunkt i erfaringerne fra ændring af Fælles Mål for dansk og matematik samt evalueringen af de nationale test tager regeringen stilling til, hvorvidt Fælles Mål for resten af fagrækken skal forenkles over en årrække.

1.4.6. Et fagligt og didaktisk samarbejde om dansk og matematik

Udviklingsarbejdet påbegyndes, når der foreligger en politisk aftale om folkeskolereformen.

De nuværende projekter om faglig læsning og matematik, som MBU er i opstartsfasen med, vil tænkes ind i den beskrevne initiativramme.

Bilag 6

1.5. Praktiske læringsformer og øget kvalitet i de praktisk/musiske fag

Resumé

De praktiske/musiske elementer i folkeskolen skal styrkes. De praktisk/musiske fag skal bidrage til at løfte fagligheden gennem hele skoleforløbet ved dels at understøtte læringen i de øvrige fag, særligt dansk og matematik, dels at motivere og engagere de mere praktisk orienterede elever. Derfor hæves timetallet i disse fag med [1] lektion ugentligt i indskoling til det nye fag håndværk og design samt med [1] lektion ugentligt på mellemtrinnet til musik. Desuden styrkes indholdet i fagene, og der gennemføres forsøg med praktiske læringsformer og bredere undervisningsformer i skolens øvrige fag. Det er hensigten, at det styrkede fokus på den praktiske dimension i skolen skal bidrage til at løfte elevernes faglige niveau.

Udfordringer som initiativet løser

Det faglige niveau i de praktisk-musiske fag er ikke tilstrækkelig højt, ligesom der ikke sker en tilstrækkelig prioritering af fagene i kommunerne.¹ Fagene har lav status², samtidig med at undervisningstimetallet for fagene er faldet med 85 timer siden 2006/07. Derudover er der et højt frafald på erhvervsuddannelserne, hvor elevernes evner inden for netop de praktiske/musiske fag har betydning.

De praktiske/musiske fags kombination af virkelighedsnære og praksisorienterede undervisningsmetoder med teoretisk viden kan styrke indlæring og motivation hos både fagligt stærke og svage elever. Det gælder konkret inden for den praktiske/musiske blok, men korrelationsundersøgelser viser, at det også øger indlæringen at lade de praktisk/musiske fag spille mere sammen med andre fag.³ Desuden er der engelske erfaringer med at bredde og mangfoldighed i indhold og undervisningsmetoder, herunder på praktiske og håndværksmæssige fag, medfører øget faglighed for drenge, børn af kortuddannede forældre samt tosprogede.⁴

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fire underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.5.1. Flere timer til praktiske/musiske fag
 - 1.5.2. Nyt fag – håndværk og design
 - 1.5.3. Styrket indhold i de praktiske/musiske fag
 - 1.5.4. Forsøg med praktiske læringsformer
-

¹ Ramboll (2011). *Kortlægning af de praktisk/musiske fags status og vilkår i folkeskolen.*

² Ramboll (2011). *Kortlægning af de praktisk/musiske fags status og vilkår i folkeskolen.*

³ Asterisk (2005) Mute those claims.

⁴ Lindsay, G., Muijs, D.: Challenging underachievement in boys. *Educational Research*, Vol. 48, No. 3, pp. 313-332.

1.5.1. Flere timer til praktiske/musiske fag

De praktisk/musiske fag skal være gennemgående for skoleforløbet, således at de kan bidrage til at understøtte den faglige udvikling og særligt dansk og matematik. Disse fag skal tydeliggøre, hvad det, som eleverne lærer i skolen, skal bruges til ved helt konkret at omsætte lærebøgenes teori til praktiske og anvendelige produkter. Derfor forhøjes det vejledende timetal for de praktisk/musiske fag i indskoling og på mellemtrinnet. *(afhænger af stillingstagen til fordeling af timer)*

I indskoling indføres håndværk og design (faget der erstatter sløjd og håndarbejde) med [1] lektion ugentligt. På mellemtrinnet forhøjes timetallet til musik med [1] lektion hver uge. *(afhænger af stillingstagen til fordeling af timer)*

Valgfag indføres i 7. klasse med [2] lektioner ugentligt, som blandt andet kan anvendes til valgfag inden for den praktisk/musiske fagblok, *jf. initiativ 1.14. Bedre mulighed for valgfag.*

Tabel 1
Nuværende og nye vejledende, ugentlige timetal for praktiske/musiske fag i lektioner pr. uge

		1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Håndværk og design *	Før reform	-	-	-	2	4	4	3	-	-
	Efter reform	1	1	1	2	4	4	3	-	-
Musik	Før reform	1	2	2	2	1	1	-	-	-
	Efter reform	1	2	2	3	2	2	-	-	-
Valgfag	Før reform	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter reform	-	-	-	-	-	-	2	2	2

Anm.: Lektionerne er angivet på ugebasis. * I den nye model erstattes håndarbejde og sløjd af det nye fag håndværk og design.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimal i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår.

1.5.2. Nyt fag - håndværk og design

Fagene sløjd og håndarbejde slås sammen til et nyt fag: Håndværk og design. Formålet er at modernisere og styrke de håndværksmæssige, kreative og innovative kompetencer hos eleverne. En arbejdsgruppe har formuleret nye mål for faget, der afprøves i skoleåret 2012/2013. Faget indføres som obligatorisk fag i 1.-6. klasse og som valgfag i 7.-9. klasse.

1.5.3. Styrket indhold i de øvrige praktiske/musiske fag

Et højt niveau i praktiske/musiske fag kræver, at lærerne kan omsætte Fælles Mål til konkret undervisning. For at understøtte dette skal lærerne i langt højere grad end i dag kunne trække på fagdidaktisk viden, eksemplariske forløb og konkrete værktøjer, der stilles til rådighed via bl.a. korpset af læringskonsulenter [og EMUen]. Den nyeste viden om fagenes indhold, undervisningsmetoder og særlige tilrettelæggelsesformer skal kortlægges for at få viden om, hvad der virker i undervisningen og afdække eventuelle centrale huller i den faglige viden. Læringskonsulenterne vil desuden kunne yde konkret rådgivning til den enkelte kommune/skole om, hvordan man lokalt kan tilrettelægge systematiske udviklingsforløb med henblik på at øge kvaliteten af undervisningen i de musik-praktiske fag.

Underinitiativet er også et delelement af initiativerne om vidensbaseret udvikling af skolen, jf. *initiativ 3.4 Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram* og *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*.

1.5.4. Forsøg med praktiske læringsformer

Der igangsættes i regi af udviklingsprogrammet for folkeskolen en række forsøg, der har til hensigt at afdække effekterne af praktisk orienterede læringsformer med henblik på at kunne kvalificere skolernes arbejde med at indføre mere praktiske og varierede læringsformer i undervisningen.

Økonomi

Initiativet Praktiske læringsformer og øget kvalitet i de praktisk/musiske fag indgår i gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO. Dog finansieres underinitiativ 1.5.2. *Nyt fag – håndværk og design* af allerede afsatte forsøgs- og udviklingsmidler. Underinitiativet medfører merudgifter på 0,6 mio. kr. i 2013, jf. *tabel 2*.

Tabel 2
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.5 Øget kvalitet i de praktiske/musiske fag

Mio. kr. 2013-til	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfasat
Udgifter	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5.1. Flere timer til praktiske/musiske fag	*	-	*	*	*
1.5.2. Nyt fag - håndværk og design	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5.3. Styrket indhold i de praktiske/musiske fag	-	-	-	-	-
1.5.4. Forsøg med praktiske læringsformer	-	-	-	-	-
Finansiering	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Omlægning af lærernes arbejdstid	*	*	*	*	*
FL §20.29.01.10 (forsøgs- og udviklingsmidler)	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0

Anm.: * Indgår i omlægningen af lærernes arbejdstid.
Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.5.1. Flere timer til praktiske/ musiske fag

Initiativet indgår i omlægningen af lærernes arbejdstid.

1.5.2. Nyt fag - håndværk og design

Udarbejdelse af første fase for nye mål for faget og forsøgsdesign med ekstern evaluering kan gennemføres for [0,6] mio. kr. Midlerne er allerede afsat hertil inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings almindelige drift og forsøgs- og udviklingsmidler fra § 20.29.01.10.

1.5.3. Styrket indhold i de øvrige praktiske/ musiske fag

Initiativet indgår i og finansieres via *initiativ 3.4 Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram* og *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*.

1.5.4. Forsøg med praktiske læringsformer

Initiativet indgår i og finansieres af *initiativ 3.4 Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, jf. boks 2.

Boks 2 Centrale ændringsbehov	
Regler nu	Ændring
Fagrækken er beskrevet i loven, jf. bl.a. § 5.	Fagrækken opdateres med det nye fag håndværk og design.

Proces

1.5.1. Flere timer til praktiske/musiske fag

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.5.2. Nyt fag - håndværk og design

Forsøg inden for det nye fag håndværk og design gennemføres i skoleåret 2012/13. Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.5.3. Styrket indhold i de øvrige praktiske/musiske fag

Forslaget iværksættes i løbet af foråret 2013.

1.5.4. Forsøg med praktiske læringsformer

Forsøg med praktiske læringsformer gennemføres i skoleåret 2013/14.

Bilag 7

1.6. Løft og virkelighedsgørelse af natur, teknik og fysik

Resumé

[For at styrke alle elevers interesse for og kompetencer i de naturvidenskabelige fag øges antallet af timer med én lektion om ugen i natur/teknik på mellemtrinnet.] Samtidig udvikles nye, spændende læringsforløb, der stimulerer elevernes motivation og lyst til at lære om natur, teknik, biologi, geografi og fysik. Der indføres desuden mulighed for nye valgfag, berunder mulighed for at tilrettelægge naturfaglige valgfagspakker, så elever med interesse for de naturvidenskabelige fag kan udvikle deres kompetencer tidlige. Desuden indføres en fællesfaglig prøve i natur/teknik, der giver mulighed for at prøve eleverne i et samspil mellem teori og praktisk arbejde i den fællesfaglige sammenhæng, som en række af fagenes mål betoner, og som det skal ske i undervisningen.]

Udfordringer som initiativet løser

De naturfaglige fag giver eleverne vigtig og brugbar viden om bl.a. naturen, om hvordan dyr og mennesker fungerer, om miljøet, og om hvordan maskiner og robotter virker. Natur og teknik er derfor et vigtigt dannelsesområde for alle elever – både dem som vil være ingeniører, men i lige så høj grad for dem, som vil være mekanikere, dyrepassere eller social- og sundhedshjælpere. Samtidig giver de naturvidenskabelige fag mulighed for at anvende særligt matematik på anderledes og spændende måder.

De danske elevers resultater i naturfag ligger imidlertid kun omkring gennemsnittet i OECD, hvilket ikke har ændret sig over de sidste ti år. I den seneste PISA-undersøgelse fra 2009 var de danske skoleelever således placeret som nr. nummer 19 i OECD i naturfag, hvilket er dårligere end lande som Slovenien, Polen, Ungarn og Tjekkiet.¹

Mange elever mister interessen for de naturvidenskabelige fag i folkeskolen², og derfor er der for få, der uddanner sig inden for de naturvidenskabelige og teknologiske fag³. Det skaber mangel på dygtige ingeniører, kemikere, men også på engageret og højt kvalificeret faglært arbejdskraft inden for det naturvidenskabelige område, som er vigtige for dansk konkurrenceevne fremover.

Med gymnasiereformen, der trådte i kraft i 2005, var det derfor et vigtigt formål at styrke bl.a. naturvidenskab. Der er derfor behov for, at der i folkeskolen er fokus på at udvikle elevernes naturfaglige kompetencer og klargøre dem til de naturvidenskabelige og tekniske ungdomsuddannelser.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordringer foreslås følgende fire underinitiativer, jf. boks 1.

¹ PISA, 2009

² Relevance Of Science Education, www.ils.uio.no/english/rose.

³ "Encouraging Student Interest in Science and Technology Studies", OECD Global Science Forum, OECD, se www.oecd.org/sti/gsf/.

Boks 1**Oversigt over underinitiativer**

- 1.6.1. Flere timer i faget natur/teknik
- 1.6.2. Nye, spændende og virkelighedsnære læringsformer for alle elever i de naturfaglige fag
- 1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke
- 1.6.4. Indførelse af en fælleslaglig prøve i naturfag

1.6.1. Flere timer i faget natur/teknik

[For at sikre et højere fagligt niveau i natur/teknik og give bedre mulighed for at anvende matematikken på anderledes og spændende måder, så de danske elevers niveau i de naturvidenskabelige fag kan øges, afsættes der én ekstra lektion om ugen på 4.-6. klassetrin til natur/teknik, *jf. model 2 i initiativ 1.1. En længere skoledag*. Antallet af lektioner er angivet i tabel 1 nedenfor. (*afhænger af stillingtagen til fordeling af timer*)]

Endvidere indføres der valgfag i 7. klasse med [to] lektioner ugentligt, som blandt andet kan anvendes til valgfag inden for det naturfaglige område, *jf. initiativ 1.14. Bedre mulighed for valgfag*.

Tabel 1

Nuværende og nye ugentlige lektioner i natur og teknik

		1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Natur/teknik	Før reform	1	1	2	2	2	2	-	-	-
	Efter reform	1	1	2	3	3	3	-	-	-
Valgfag	Før reform	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	Efter reform	-	-	-	-	-	-	2	2	2

Anm.: Lektionerne er angivet på ugebasis.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimetallet i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår.

1.6.2. Nye, spændende og virkelighedsnære læringsformer for alle elever i de naturfaglige fag

Natur/teknik, biologi, geografi, kemi og fysik er i vid udstrækning baseret på matematik. Fagene giver derfor mulighed for at anvende og øve matematik på anderledes og spændende måder og at anvende matematikken i praksis.

Der lægges derfor op til, at de [fleksible timer] fx kan anvendes til at kombinere naturfagene med matematik og leg. Det kan ske ved at komme på besøg i Danfoss Univers eller Eksperimentariet og lære om fysik og kemi via leg og eksempler eller få indsigt i teknik ved at få besøg af Lego og bygge og udvikle Lego-robotter på computeren og prøve dem i virkeligheden. Timerne kan også bruges på at lære om natur og dyr ved at få besøg af Danmarks naturfredningsforening eller tage på besøg i Zoologisk Have.

1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke

I dag kan skolerne vælge at tilbyde 20 forskellige valgfag, som der er fastsat Fælles Mål for, *jf. § 9 og valgfagsbekendtgørelsen*. Derudover kan kommunalbestyrelsen godkende, at der tilbydes undervisning i andre praktisk eller kunstnerisk betonedede fag.

Der åbnes fremadrettet også for, at kommunalbestyrelsen kan godkende, at der tilbydes undervisning i andre fag end i praktisk eller kunstnerisk betonedede fag. Derved bliver det muligt for skolerne i større grad at udbyde valgfag, der imødekommer elevernes interes-

ser og ønsker fx valgfagspakker ud fra temaer inden for det tekniske, biologiske og fysiske felt.

1.6.4. Indførelse af en fællesfaglig prøve i naturfag

På baggrund af viden fra allerede afsluttede forsøg indføres en ny fællesfaglig natur og teknik prøve. Prøven erstatter den bundne prøve i fysik/kemi. Prøven skal tage udgangspunkt i naturfaglige områder, der er fælles for fagene, herunder fagenes fælles trinmål, og give mulighed for at prøve eleverne i et samspil mellem teori og praktisk arbejde i en fællesfaglig sammenhæng, der understøtter tværfagligheden. Det er hensigten, at prøveformen for den fællesfaglige naturfagsprøve vil blive tilrettelagt som en mundtlig/praktisk gruppeprøve.

Økonomi

Initiativet gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO, *jf. tabel 2.*

Tabel 2
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.6.

Mlo. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfaset
Udgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.1. Flere timer i faget natur/teknik	*	*	*	*	*
1.6.2. Nye, spændende og virkelighedsnære læringsformer for alle elever i de naturfaglige fag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke	*	*	*	*	*
1.6.4. Indførelse af en fællesfaglig prøve i naturfag	-	-	-	-	-
Finansiering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Omlægning af lærernes arbejdstid	*	*	*	*	*

Anm.: * Indgår i omlægningen af lærernes arbejdstid.
Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.6.1. Flere timer i faget natur/teknik

Initiativet vedrørende flere timer i faget natur/teknik gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

1.6.2. Nye, spændende og virkelighedsnære læringsformer for alle elever i de naturfaglige fag

Initiativet gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke

Initiativet medfører ikke merudgifter.

1.6.4. Indførelse af en fællesfaglig prøve i naturfag

Evt. merudgifter til udvikling eller drift af prøven afholdes inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings rammer.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2.*

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke</i>	
Kommunalbestyrelsen kan godkende, at der tilbydes eleverne undervisning i andre praktisk eller kunstnerisk betonede fag eller emner, jf. § 9 stk. 6	Ordene 'praktisk eller kunstnerisk betonede' udgår.
<i>1.6.4. Indførelse af en fællesfaglig prøve i naturfag</i>	
Folkeskolelovens § 14, stk.3 vedr. afgangsprøverne	Den fællesfaglige naturfagsprøve tilføjes.

Proces

1.6.1. Flere timer i faget natur/teknik

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.6.2. Nye, spændende og virkelighedsnære læringsformer for alle elever i de naturfaglige fag

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.6.3. Mulighed for naturfaglig valgfagspakke

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.6.4. Indførelse af en fællesfaglig prøve i naturfag

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 8

1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog

Resumé

Interkulturel forståelse og et højt fremmedsprogsniveau er centrale kompetencer på fremtidens arbejdsmarked. For at fremme disse kompetencer [indføres der engelsk fra 1. klasse, og] det bliver muligt for skoler at oprette internationale linjer med undervisning på engelsk fra 7. klasser. Samtidig forbedres mulighederne for at lære sprog ved, at der udarbejdes fælles mål for en række øvrige sprogfag. Det gøres endvidere muligt for kommunerne at oprette internationale grundskoler målrettet børn af udenlandsk arbejdskraft, ligesom tosprogsområdet styrkes gennem et forsøgsprogram om modersmålsundervisning og indførelsen af en frivillig prøve i indvandrersprog. Endelig erstattes kristendomsundervisningen med religion.

Udfordringer som initiativet løser

International forståelse og sproglige kompetencer er en forudsætning for at kunne begå sig i en stadig mere internationaliseret verden. Det nationale kompetenceregnskab¹ fremhæver, at ca. to tredjedele af danskerne i 2004 havde en lave interkulturelle kompetencer.

Sprogligt er uddannelserne også udfordret. Arbejdsgruppen for fremmedsprogene i uddannelsessystemet fremhæver i deres konklusion, at samtlige fremmedsprog – med undtagelse af engelsk – er under pres i det danske uddannelsessystem. De pointerer endvidere, at en fremmedsprogsstart i 3. klasse er en sen start i forhold til mange andre europæiske lande.

Endelig afspejler undervisningen i kristendomskundskab ikke den religiøse mangfoldighed i Danmark.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende seks underinitiativer, *jf. boks 1.*

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- {1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse}
- 1.7.2. Mulighed for internationale linjer
- 1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog
- 1.7.4. Modersmålsundervisning
- {1.7.5. Frivillig prøve i valgfaget modersmål}
- 1.7.6. Indførelse af faget religion

[1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse

For at styrke elevernes faglige niveau og internationale udsyn indføres engelsk fra 1. klasse. Der afsættes et vejledende timetal for engelsk i 1. og 2. klasse på én lektion om ugen, *jf. tabel 1. Fælles Mål for engelsk revideres i denne sammenhæng.] (afhænger af stiltingtagen til fordeling af timer)*

¹ Det Nationale Kompetenceregnskab, 2005, Undervisningsministeriet.

Tabel 1

Nuværende og nye vejledende ugentlige lektioner for engelsk

		1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Engelsk	Før reform	-	-	2	2	3	3	3	3	3
	Efter reform	1	1	2	2	3	3	3	3	3

1.7.2. Mulighed for internationale linjer

Det gøres muligt at oprette internationale linjer fra 7. klasse. Herved vil det være muligt for skoler at tilbyde undervisning i en række fag på engelsk og skabe en international profil for skolen. Engelsk vil skulle integreres i et fagsamarbejde med de øvrige fag. Der vil dog stadig skulle aflægges prøver og test på dansk. Initiativet skal ses i sammenhæng med er også et delelement af initiativ om valgfag, jf. *initiativ 1.14 Bedre mulighed for valgfag.*

Initiativet skal endvidere trække på erfaringerne fra forsøgene med internationale linjer. Herudover bliver det muligt at indføre internationale linjer primært for børn af udenlandsk arbejdskraft allerede fra børnehaveklassen. Danske elever vil kunne optages, såfremt der er plads på linjerne. I disse klasser er det kun undervisningen i faget dansk, der skal foregå på dansk, mens den øvrige undervisning kan foregå på enten engelsk, tysk eller fransk. Der stilles ikke krav om, at de pågældende elever skal deltage i de nationale test eller aflægge folkeskolens afgangsprøver. Dette svarer til det, der gælder i forhold til undervisningen på de internationale private frie grundskoler og skoleafdelinger.

1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

[Fransk er et vigtigt kultursprog og et centralt sprog i EU.² I de nuværende regler for folkeskolen er tysk et tilbudsfag, som skolen er forpligtet til at tilbyde eleverne på 7.-9. klassetrin.³ Kun ca. 10 pct. af elever modtager franskundervisning i folkeskolen, og næsten halvdelen af landets kommuner tilbyder ikke faget. Manglende udbud af fransk kan være en barriere for elevernes interesse for sproget. Der er derfor behov for en styrkelse af franskfaget i folkeskolen. For at øge elevernes interesse og udvikling af kompetencer inden for fremmedsprog forpligtes kommunen til at tilbyde fransk på minimum én skole i kommunen med mulighed for, at elever fra andre skoler kan tilmelde sig.]

[Det bemærkes, at der er et betydeligt dødvægtstab ved indførelse af initiativet, idet en lang række kommuner allerede i dag udbyder fransk. Effekten at initiativet er dermed stærkt begrænset. Hertil kommer, at initiativet i praksis kun vil komme få elever til gode, idet det ikke er praktisk muligt for elever i én del af kommunen at afbryde det sammenhængende skoleforløb for at tage til fransk på en anden skole i kommunen.]

Desuden indføres der Fælles Mål til et tredje fremmedsprog, som skolerne kan tilbyde som tredje fremmedsprog i 7. til 9. klasse, hvis de ønsker det. Dette kunne fx være kinesisk. Personer med passende kompetencer, som fx gymnasielærere med sprogkompetencer inden for faget, vil kunne undervise i faget.

² Arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog (2011) Sprog er nøglen til verden.

³ Tysk kan desuden vælges som to-årigt valgfag og som valgfaget hverdags tysk.

1.7.4. Forsøgsprogram med modersmålsundervisning

Der iværksættes et forsøgsprogram til nyttiggørelse af modersmålskompetencer og kvalificeringen af sproginddragelsen i fagundervisningen, så der kan skabe generaliserbar viden om effekter af forskellige undervisningsindsatser. Forsøgsprogrammet har til formål at forny modersmålsundervisningen med en mere moderne pædagogik, så den understøtter skolens undervisning og styrker fagligheden hos de tosprogede elever. Det forventes, at der deltager i alt 140 skoler og ca. 3.500 elever i forsøgsprogrammet.

1.7.5. Frivillig prøve i valgfaget modersmål

[Valgfaget indvandrersprog skifter navn til modersmål, og der indføres en frivillig prøve i tre modersmål for at styrke valgfaget, fx tyrkisk og arabisk. Valgfaget har til formål at videreudvikle tosprogede elevers tosprogskompetencer. Ved at kunne tage en prøve i valgfaget øges fokus på tosprogethed som en kompetence, der er værd at fremhæve på et afgangsbrev. Initiativet er også et delelement af initiativ om valgfag, *jf. initiativ 1.14. Bedre mulighed for valgfag.*]

1.7.6. Indførelse af faget religion

Faget kristendom erstattes af faget religion, som samtidig gøres obligatorisk for eleverne i folkeskolen.

Faget skal fremme elevens alsidige udvikling og gøre dem fortrolige med dansk religion og kultur og samtidig give dem forståelse for andre religioner og kulturer. Der udarbejdes Fælles Mål for faget.

Økonomi

Initiativet Internationalt udsyn og fokus på sprog medfører merudgifter på 21,3 mio. kr. i 2013, *jf. tabel 1*. Initiativet finansieres af reserven til folkeskolereformen, af satspuljen samt af forsøgs- og udviklingsmidler på Ministeriet for Børn og Undervisnings ressort. Initiativet. *Initiativet 1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse*] gennemføres desuden ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

Tabel 2
Økonomiske konsekvenser af Initiativ 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt Indfaset
Udgifter	21,3	22,5	22,5	22,5	22,5
[1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse]	*	*	*	*	*
1.7.2. Mulighed for internationale linjer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog	0,0	[22,5]	[22,5]	[22,5]	[22,5]
1.7.4. Forsøgsprogram med modersmålsundervisning	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0
[1.7.5. Frivillig prøve i valgfaget modersmål]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.7.6. Indførelse af faget religion	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	21,3	22,5	22,5	22,5	22,5
Reserve til folkeskolereformen	2,4	[22,5]	[22,5]	[22,5]	[22,5]
Satspuljen	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Forsøgs- og udviklingsmidler (§20.29.01.)	14,7	0,0	0,0	0,0	0,0

Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse

Initiativet gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO. Udgifterne i forbindelse med revisionen af Fælles Mål finansieres via *initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik.* (afhænger af stillingstagen til fordeling af timer)

1.7.2. Mulighed for internationale linjer

Initiativet medfører ikke merudgifter.

1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

[Der afsættes [22,5] mio. kr. til, at mindst én skole i kommunen udbyder fransk som tilbudsfag fra 7. klassetrin fra reserven til folkeskolereformen. Beregningerne er foretaget ud fra, at der skal oprettes ét franskhold i hver af de 98 kommuner på hhv. 7., 8.- og 9. klassetrin med samme timetalsfordeling som det eksisterende vejledende timetal i tysk/fransk. [I forvejen har [49] kommuner oprettet fransk i 2011. Disse kan alternativt indgå i regnestykket, så der regnes ud fra 49 ekstra kommuner.]

[Det bemærkes, at der er et betydeligt dødvægtstab ved indførelse af initiativet, idet en lang række kommuner allerede i dag udbyder fransk. Effekten af initiativet er dermed stærkt begrænset.]

Udgifterne til udvikling af trin- og slutmål for et tredje fremmedsprog finansieres via *initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik.*

1.7.4. Forsøgsprogram med modersmålsundervisning

Der afsættes 4,2 mio. kr. fra et igangværende satspuljeprogram til forsøgsprogrammet (satspuljeprogram fra 2009 om målrettede indsatser for tosprogede elever) samt 14,7 mio. kr. fra Ministeriet for børn og undervisnings egen ramme (§20.29.01).

1.7.5. Frivillig prøve i valgfaget indvandrersprog

[Udvikling af frivillig mundtlig prøve til tre forskellige indvandrersprog forventes på baggrund af erfaringer med tidligere udviklingsforløb for prøver at koste [0,2] mio. kr. Ekstra censorudgifter i forbindelse med muligheden for mundtlig prøve i indvandrersprog vurderes at være marginale, idet kun meget få skoler hidtil har oprettet faget, og udgiften holdes derfor inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings eksisterende ramme.

Hertil kommer, at initiativet vil medføre mindre undervisningstid og samvær mellem lærer og elev, da lærernes tid skal gå på censur, herunder rejsetid, og at forberede, rette og afholde eksamener.]

1.7.6. Indførelse af faget religion

Udgifterne til udvikling af Fælles Mål til faget finansieres via *initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik.*

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2.*

Boks 2**Centrale ændringsbehov**

Regler nu	Ændring
<i>1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse</i>	
Det er ikke obligatorisk at tilbyde engelsk fra 1. klasse.	Det gøres obligatorisk at tilbyde engelsk fra 1. klasse.
<i>1.7.2. Mulighed for internationale linjer</i>	
Det er ikke muligt at oprette Internationale linjer, hvor der undervises på engelsk,	Mulighed for at oprette Internationale linjer, hvor der undervises på engelsk.
<i>1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog</i>	
Eleverne skal tilbydes undervisning i tysk (tilbudsfag) på 7.-9. klassetrin, jf. § 5 stk. 3.	Eleverne skal tilbydes undervisning i tysk og fransk (tilbudsfag) på 7.-9. klassetrin, jf. § 5 stk. 3. I bemærkningerne understreges, at fransk som tilbudsfag er et krav på kommunalt niveau og ikke skoleniveau.
<i>1.7.6. Indførelse af faget religion</i>	
Eleverne skal tilbydes kristendomskundskab.	Eleverne skal undervises i faget religion.

Proces*1.7.1. Indførelse af engelsk fra 1. klasse*

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.]

1.7.2. Mulighed for internationale linjer

Lovforslaget om internationale linjer rettet mod danske elever forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.]

Lovforslaget om internationale linjer rettet mod udenlandsk arbejdskraft er en udmøntning af en del af aftalen om kommunernes økonomi for 2013. Det foreslås, at loven træder i kraft [den 1. april 2013 og har virkning fra og med skoleåret 2013-14].

1.7.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.7.4. Frivillig prøve i valgfaget modersmål

Udviklingen af prøven sættes i gang i 2013.

1.7.5. Forsøgsprogram med modersmålsundervisning

[Der iværksættes et forsøgsprogram i løbet af 2012/2013.]

1.7.6. Indførelse af faget religion

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 9

1.8. Inklusion af flere elever i den almindelige undervisning

Resumé

Færre børn skal ekskluderes fra skolens almindelige undervisning og sociale fællesskab. Der er iværksat en række initiativer, som skal understøtte målsætningen om at inkludere flere elever, der i dag segregeres, i den almindelige undervisning. Derfor etableres der et Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning, der skal sikre, at den nødvendige viden er til stede, samt en Inklusionsrådgivning, der skal bistå kommunerne med at sikre, at færre elever får specialundervisning. Erfaringer fra inklusionsrådgivningen skal anvendes i etableringen af korpset af læringskonsulenter, hvor rådgivningens opgaver efter en pilotfase i 2013 vil blive forankret. Samtidig skal der følges op på målsætningen om den øgede inklusion, ligesom der nedsættes en følgegruppe for inklusion.

Udfordringer som initiativet løser

Ca. 84.000 elever i folkeskolen modtog i 2008/9 specialundervisning svarende til 14,3 pct. af alle elever i folkeskolen. 5,6 pct. af alle elever fik undervisning i specialklasser eller specialskoler svarende til 33.000 elever, mens de øvrige 8,7 pct., svarende til 51.000 elever, fik undervisning i inkluderende undervisningsformer.

På trods af at ca. 30 pct. af folkeskolens udgifter går til disse tilbud har undersøgelser af effekten af specialundervisning indikeret, at en stor del af de elever, der i dag segregeres, med en mere hensigtsmæssig indretning og udnyttelse af folkeskolen også vil kunne modtage støtte inden for rammerne af den almindelige folkeskole.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fem underinitiativer, jf. boks 1. Underinitiativerne tager udgangspunkt i en omstilling af folkeskolen, så flere elever, der i dag er i segregerede tilbud, inkluderes i den almindelige undervisning. Denne målsætning har været indskrevet i kommuneaftalerne for 2011, 2012 og 2013

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.8.1. Opfølgning på målsætningen om øget Inklusion
 - 1.8.2. Inklusionsrådgivningen
 - 1.8.3. Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning
 - 1.8.4. Informationskampagner målrettet forældre og elever
 - 1.8.5. Følgegruppen for Inklusion
-

1.8.1. Opfølgning på målsætningen om øget inklusion

En succesfuld omstilling til øget inklusion skal måles på andelen af elever, der inkluderes i den almindelige undervisning, det faglige niveau, og at eleverne trives. Der er i kommuneaftalen derfor aftalt følgende målsætninger:

- Andelen af elever i almindelig undervisning i 2015 er forøget fra 94,4 pct. til 96,0 pct. af det samlede elevtal i folkeskolen.

- Andelen af elever, der får 2 eller derunder i læsning, retstavning og matematisk problemløsning i 9. klasses afgangsprøve skal være reduceret i 2015 og reduceres yderligere frem mod 2018.
- Elevernes trivsel fastholdes i takt med omstillingen til øget inklusion.

Udviklingen følges inden for centrale fokusområder; kompetencer, inklusionsfremmende styringsmodeller og opbakning til inklusion. Der sker en årlig afrapportering af status på omstillingen til øget inklusion. Omstillingen følges foreløbig i en periode over tre år. Der gennemføres en tilbagevendende repræsentativ undersøgelse af omstillingen til øget inklusion i 10-12 udvalgte kommuner, herunder på baggrund af data om supplerende undervisning.

Dette skal ses i sammenhæng med *initiativ 2.2. Få, klare nationale mål*, ligesom opfølgningen på omstillingen til øget inklusion er en del af aftalen om kommunernes økonomi for 2013.

1.8.2. Inklusionsrådgivningen

Der er etableret et nationalt rådgivningsteam for inklusion i dagtilbud, skoler og fritids-tilbud (Inklusionsrådgivningen). Inklusionsrådgivningen skal bistå kommunerne med en helhedsorienteret og fagligt forsvarlig omstilling af inklusionsindsatsen. Inklusionsrådgivningen fungerer i 2013 som et selvstændigt pilotforsøg i forhold til at styrke arbejdet med kvalitetsudvikling lokalt, fx gennem udvikling af strategi, handleplan og kompetenceudviklingsmodeller mv.

Erfaringer fra inklusionsrådgivningens pilotforsøg i 2013 skal føde ind i etableringen af det nye korps af læringskonsulenter, *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*, hvor inklusionsrådgivningens opgaver vil blive forankret efter gennemførelsen af rådgivningspilotfasen i 2013. Inklusionsrådgivningen skal understøtte omstillingsprocessen i kommunerne til øget inklusion gennem forpligtende samarbejdsaftaler med 20 udvalgte kommuner samt landsdækkende rådgivning. Rådgivningsteamet skal understøtte de kommunale kerneaktiviteter, så ændringerne forankres lokalt, og skal med afsæt i forskningsbaseret viden og vidensformidling af best practice have fokus på styrket organisering og pædagogisk tilrettelæggelse. Dette skal ses i sammenhæng med *initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*.

1.8.3. Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning

Der er etableret et Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning. Ressourcecentret har til formål at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsamling, formidling og rådgivning om praksisnær viden om inklusionsfremmende indsatser og specialundervisning med udgangspunkt i de behov, som KL, kommunerne og Børne- og Undervisningsministeriet definerer. Dette skal ses i sammenhæng med *initiativ 3.4 Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram*.

Ressourcecenteret skal bidrage til, at den eksisterende viden om specialundervisning og inklusion gøres anvendelig for kommunerne og skolerne, og styrker det videnskabelige grundlag for Børne- og Undervisningsministeriets politikudvikling. Ressourcecenteret skal endvidere igangsætte forskning og udvikling i specialundervisning og inklusion. Ressourcecenteret skal på baggrund heraf i første omgang prioritere at:

- *Skabe overblik over eksisterende viden* på området ved at etablere én national indgang til viden

- *Gøre eksisterende og ny viden anvendelig* og understøtte implementeringen af denne viden i praksis

1.8.4. Informations- og holdningskampagner målrettet forældre og elever

Der ydes støtte til to kampagner, som skal skabe dialog og bevidsthed lokalt om, hvordan der kan sikres en fagligt stærk folkeskole for alle:

- *Kampagne målrettet skolebestyrelserne.* Kampagnen gennemføres af Skole og Forældre og Det Centrale Handicap Råd, og skal give skolebestyrelserne konkrete værktøjer, så de kan diskutere og lave politikker for inklusion på skolerne.
- *Kampagne målrettet forældre og børn med og uden handicap* Kampagnen gennemføres af Danske Handicaporganisationer (DH) og iværksættes lokalt i starten af 2013.

1.8.5. Følgegruppen for Inklusion

For at sikre opbakning mv. blandt centrale parter til målsætningen om en mere inkluderende folkeskole, er der etableret en følgegruppe for inklusion i folkeskolen. Følgegruppen er et forum for videndeling og drøftelse af udviklingen, herunder igangværende initiativer. Initiativet bygger videre på Partnerskabet om Reform af Folkeskolen inden for inklusionsområdet.

Følgegruppen består af de centrale parter inden for folkeskolen og inklusions- og specialundervisningsområdet: KL, BKF, DLF, BUPL, Skolelederne, Skole og Forældre, Skoleeleverne, DH, Landssamrådet for specialskoleledere, Landssamrådet for PPR-chefer, professionshøjskolerne og universiteterne.

Økonomi

Initiativet Inklusion af flere elever i den almindelige undervisning medfører merudgifter på 35,0 mio. kr. i 2012, 17,0 mio. kr. i 2013, 22,0 mio. kr. i 2014, 21,0 mio. kr. i 2015 og 6,0 mio. kr. årligt ved fuld indfasning af initiativet, *jf. tabel 1*. Initiativet forudsættes finansieret af §20.29.01.55, §20.29.01.59 og Satspuljeaftalen 2012.

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.8 Inklusion af flere elever

Mio. kr. 2013- <i>pl</i>	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfasat
Udgifter	35,0	17,0	22,0	21,0	6,0
1.8.1. Opfølgning på målsætningen om øget inklusion	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
1.8.2. Inklusionsrådgivningen	20,0	10,0	15,0	15,0	0,0
1.8.3. Nationalt ressourcecenter for specialundervisning og inklusion	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
1.8.4. Informationskampagner målrettet forældre og elever	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.8.5. Følgegruppe for inklusion	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	35,0	17,0	22,0	21,0	6,0
FL §20.29.01.55 (Nationalt Ressourcecenter for specialundervisning og inklusion)	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
FL §20.29.01.59 (forsøgs- og udviklingsmidler)	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Satspuljeaftalen 2012	20,0	10,0	15,0	15,0	0,0
FL § 20.29.01.10 (forsøgs- og udviklingsmidler)	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0

Kilde: Se beregninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.8.1. Opfølgning på målsætningen om øget inklusion

Initiativet medfører udgifter på 1,0 mio. i 2013, 1,0 mio. i 2014 og 1,0 mio. i 2015. Dette finansieres af Ministeriet for Børn og Undervisnings forsøgs- og udviklingsmidler på § 20.29.01.10.

1.8.2. Inklusionsrådgivningen

Inklusionsrådgivningen er del af initiativet "Fælles forebyggelsesstrategi", som er finansieret af satspuljeaftalen for 2012. Der er afsat 60,0 mio. kroner i 2012 – 2015 til Inklusionsrådgivningen, som er et fælles initiativ mellem Ministeriet for Børn og Undervisning og Social- og Integrationsministeriet. KL indgår i styregruppen. Rådgivningen er forankret i Ministeriet for Børn og Undervisning. I august 2012 blev ansat 7 konsulenter og en leder. Der forventes ansat yderligere 5 konsulenter.

1.8.3. Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning

Der er afsat 6,0 mio. årligt på finanslovskonto § 20.29.01.55 Nationalt Ressourcecenter for specialundervisning og inklusion. Regeringen har afsat 6,0 mio. kr. årligt til oprettelse og drift af et nyt ressourcecenter for inklusion og specialundervisning med henblik på at understøtte og kvalificere kommunernes omstilling til øget inklusion.

1.8.4. Informations- og holdningskampagner

Informations- og holdningskampagnerne finansieres af forsøgs- og udviklingspuljen for 2012 under Ministeriet for Børn og Undervisning. Der er afsat i alt 7,0 mio. kr. til de to kampagner. Der er afsat 1,0 mio. kr. til koordination og fælles kampagne.

1.8.5. Folgegruppen for Inklusion

Initiativet medfører ikke merudgifter.

Lovgivning

Lovændringerne vedrørende dette initiativ er gennemført.

Proces

1.8.1. Opfølgning på målsætningen om øget inklusion

Der foregår drøftelser med KL og Finansministeriet med henblik på at afklare en metode til en årlig afrapportering.

1.8.2. Inklusionsrådgivningen

Initiativet er iværksat august 2012. Inklusionsrådgivningen har netop afsluttet første ansøgningsrunde for kommuner, der vil indgå forpligtende samarbejde. I alt 44 kommuner har søgt.

1.8.3. Nationalt Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning

Ressourcecenteret er etableret august 2012 og har nedsat et panel af praktikere og forskere, der skal identificere hvilken viden, ressourcecenteret skal tilvejebringe.

1.8.4. Informationskampagner målrettet forældre og elever

Initiativet er under udmøntning.

1.8.5. Folgegruppen for inklusion

Følgegruppen er etableret og har afholdt to første møder og udarbejdet en samlet oversigt over initiativer målrettet omstillingen til øget inklusion i folkeskolen. Oversigten opdateres løbende.

Bilag 10

1.9. Bedre muligheder for to voksne i klassen

Resumé

Regeringen vil give kommunerne frihed til, at de kan give skoler dispensation til at nedskalere antallet af ugentlige timer, hvis de samtidig øger antallet af timer med to voksne i klassen i den fagopdelte undervisning, herunder dansk og matematik. Muligheden skal understøtte elevernes faglige udvikling og muliggøre større undervisningsdifferentiering, således at kvaliteten i undervisningen øges. Muligheden vil ligeledes understøtte, at flere elever integreres i normalundervisningen. Dispensationen kan gives i indskoling og til klasser med særlige udfordringer på øvrige klassetrin.

Udfordringer som initiativet løser

Udenlandske erfaringer peger i retning af positive effekter ved undervisningsassistenter, forstået som undervisning, hvor læreren støttes af en anden voksen, fx en pædagog. I Finland har man mange års gode erfaringer med undervisningsassistenter og øget inklusion, og det er tilsvarende ordninger i Sverige, Norge, Holland og Storbritannien. Fra de hollandske, finske og britiske forsøg er der indikation på, at brugen af undervisningsassistenter kan være med til at forhindre, at eleven henvises til specialundervisning.

Folkeskolen skal være mere inkluderende, så flere elever, der i dag er henvist til specialundervisning, kommer til at deltage i normalundervisningen. To voksne i klassen kan være med til at give øget støtte, så der både er fokus på den almindelige undervisning, samtidig med at der også er plads og rum til at tage hånd om elever med særlige behov.¹

En anden udfordring i folkeskolen er behovet for øget undervisningsdifferentiering, så alle uanset fagligt niveau bliver udfordret. Også her kan to voksne i klassen spille en central rolle.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende underinitiativ, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

1.9.1. Bedre muligheder for to voksne i klassen

1.9.1. Bedre muligheder for to voksne i klassen

Kommunalbestyrelserne får mulighed for at give skoler dispensation (evt. efter indstilling fra skolebestyrelsen) til at nedskalere antallet af ugentlige timer, hvis de samtidig øger antallet af timer med to voksne i klassen i den fagopdelte undervisning, herunder dansk og matematik.

¹ Dette understøttes af en udgivelse fra Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, som har gennemgået 43 internationale undersøgelser på området.

Muligheden skal understøtte elevernes faglige udvikling og muliggøre større undervisningsdifferentiering, således at kvaliteten i undervisningen øges. Muligheden for dispensation foreslås afgrænset til indskoling og til klasser med særlige udfordringer på øvrige klassetrin. De ekstra timer udmøntes gennem en undervisningsassistentordning, hvor pædagoger eller andre faggrupper indgår i løsningen af undervisningsopgaven i samarbejde med læreren. Konsekvensen af forslaget er, at eleverne får en kortere skoledag, mens de til gengæld kan opnå en tættere voksenkontakt.

Kommunen skal stille et SFO-tilbud med forældrebetaling efter normale principper til rådighed i de timer, som skoledagen bliver kortere.

Sideløbende har regeringen igangsat et randomiseret forsøg i samarbejde med en forskergruppe fra Aarhus Universitet. Ca. 140 skoler deltager i forsøget, hvor effekten af den klassiske tolærerordning sammenlignes med en ordning, hvor en ikke-læreruddannet medarbejder samarbejder om undervisningen på 6. klassetrin. Der vil i forsøget være særlig fokus på dansk og matematik. Effekterne måles på elevernes faglige niveau, trivsel og henvisningsgraden til specialundervisning. Resultaterne forventes offentliggjort ved udgangen af 2013.

En alternativ model kan være, at der afsættes en pulje på [X] mio. kr., hvorfra kommunerne kan ansøge om midler til to-voksen-ordninger. Puljen kan udmøntes efter objektive kriterier, fx til skoler i udsatte boligområder. Det bemærkes, at der må forventes at være et betydeligt dødvægtstab, idet en række kommuner med udsatte børn allerede i dag gør brug af to-voksen-ordninger. Puljemodellen kan enten finansieres ved en nedskalering af det ugentlige timetal i den sammenhængende skoledag, eller der kan foretages en anden prioritering inden for rammerne af reformoplægget.

Økonomi

Initiativet er udgiftsneutralt, idet dispensationsmuligheden giver de enkelte kommuner mulighed for at omlægge timerne fra [den sammenhængende skoledag] til timer med to voksne. Denne omlægning finansieres inden for de frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO.

Derfor vil de præcise forhold mellem nedskalering af antallet af ene-lærertimer og forøgelsen af antallet af timer med en lærer og en anden voksen samt flere SFO-timer også blive fastsat, så det er provenuneutralt for kommunen (og staten). Det skal således hverken være en overskuds- eller en underskudsforretning for kommunen/skolen at etablere to-voksen-ordninger.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2*.

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.9.1. Bedre muligheder for to voksne i klassen</i>	
Der eksisterer ikke en sådan dispensationsordning, da der ikke er et krav om en sammenhængende skoledag. Jf. initiativ 1.1. En længere skoledag	I forbindelse med lovændringerne i initiativ 1.1. En længere skoledag fastsættes muligheden for en dispensationsordning

Proces

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 11

1.10. Bedre undervisningsmiljø

Resumé

Ro i klassen, gode kammeratskaber og et godt skolemiljø er en forudsætning for, at eleverne har lyst og muligheder for at lære. Derfor opstilles der klare indikatorer for elevernes trivsel, ro og orden som grundlag for, at kommuner og skoler kan arbejde systematisk og målrettet med at styrke elevernes trivsel i sammenhæng med den faglige udvikling. Samtidig integreres kvalitetsindikatorerne for undervisningsmiljøet i det statslige kvalitetstilsyn med kommunerne på folkeskoleområdet. Dette skaber mulighed for, at trivsel, ro og orden ses i sammenhæng med øvrige forhold omkring skolens kvalitet og resultater.

Udfordringer som initiativet løser

Mobning, undervisningsforstyrrende uro og støj i klassen forringer den enkelte elevs trivsel og forudsætninger for at få mest muligt ud af undervisningen. Skolen skal udgøre en tryk ramme for alle elever, der understøtter den enkeltes lyst og muligheder for at lære. Der er ifølge Børnerådet et trivselsproblem blandt de 10-11-årige, hvor næsten 10 pct. af alle børn i 4. klasse ikke trives i skolen. Folkeskolen formår at håndtere de stærke og velfungerende elever, men har vanskeligt ved at håndtere opgaven i forhold til de anderledes og svage børn.¹

Flere undersøgelser peger på sammenhænge mellem elevernes læringsmotivation og trivsel og deres faglige resultater², ligesom elevernes motivation og engagement er af stor betydning for at opnå gode skoleresultater.³ Endvidere har evaluering af praksis, indsatser og målsætninger samt systematisering og organisering af det trivselsfremmende arbejde en positiv effekt på elevernes trivsel.⁴

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fire underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.10.1. Understøttelse af arbejdet med skolernes undervisningsmiljø
 - 1.10.2. Indførelse af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen
 - 1.10.3. Undervisningsmiljø som del af grundlaget for kvalitetsudvikling
-

1.10.1 Understøttelse af arbejdet med skolernes undervisningsmiljø

For at sikre høj kvalitet i skolernes arbejde med undervisningsmiljø kortlægges og indsamles best practice, eksemplariske forløb, metoder og redskaber med henblik på at understøtte skolernes arbejde med at styrke trivsel og motivation og mindske undervisningsforstyrrende uro.

¹Børnerådet (2010). Rapport om børns trivsel.

²SFI-undersøgelsen (2011). *Lædelse, læring og trivsel i folkeskolerne*; Andersen et al (2011). *Lædelse, læring og trivsel i folkeskolerne*; OECD (2009). *The Learning Environment and Organisation of Schools*.

³Nordahl et al (2010). *Udfordringer og variationer – danske elevers motivation, skolefaglig læringsudbytte og sociale kompetencer*; Hattie (2009).

⁴Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM)

Dette arbejde skal sikre, at bl.a. korpset af læringskonsulenter har de nødvendige redskaber til at kunne rådgive og vejlede skoler og kommuner om udvikling af et undervisningsmiljø, der understøtter elevernes faglige og sociale udvikling.

1.10.2 Indførsel af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen

For at skabe fokus på og åbenhed om trivsel, ro og orden og understøtte skolerne og kommunernes arbejde og dialog om at forbedre undervisningsmiljøet igangsættes et arbejde med at opstille relevante kvalitetsindikatorer for undervisningsmiljø. Kvalitetsindikatorerne vil have fokus på elevernes motivation, trivsel o. lign. som har betydning for elevernes lyst til og forudsætninger for at lære.

Kvalitetsindikatorerne skal tage udgangspunkt i en række af de eksisterende frivillige tilfredsheds- og undervisningsmiljøundersøgelser, der i dag findes på området. Kvalitetsindikatorerne skal opdateres årligt og give mulighed for sammenligninger over tid og på tværs af skoler. Omfanget af indikatorer skal afvejes i forhold til omkostninger.

Kvalitetsindikatorerne vil samtidig kunne indgå i den undervisningsmiljøvurdering, som skolerne fortsat skal udarbejde mindst hvert tredje år i henhold til lov om undervisningsmiljø.

1.10.3 Undervisningsmiljø som del af grundlaget for kvalitetsudvikling

Kvalitetsindikatorerne skal indgå som et element i det statslige tilsyns screening af skolernes kvalitet med henblik på, at det kan styrke skolernes grundlag for at arbejde systematisk med udvikling af elevernes trivsel og undervisningsmiljø.

Det vil blandt andet sige, at skoler, der har særlige udfordringer i forhold til undervisningsmiljø, tilbydes bistand til kvalitetsudvikling af Korpset af læringskonsulenter. Kvalitetskorpset vil i disse sammenhænge skulle bistå med råd og vejledning til de pågældende skoler, herunder til udarbejdelse af en handlingsplan, jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter.

Økonomi

Initiativet vedrørende bedre undervisningsmiljø medfører merudgifter på [x] mio. kr. i 2013, og [x] mio. kr. i 2014, jf. tabel 1.

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.13 Bedre undervisningsmiljø

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfasat
Udgifter	x	x	0,0	0,0	0,0
1.10.1 Understøttelse af arbejdet med skolernes undervisningsmiljø	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.10.2. Indførsel af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen	x	x	0,0	0,0	0,0
1.10.3 Undervisningsmiljø som del af grundlaget for kvalitetsudvikling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	x	x	0,0	0,0	0,0
Reserve til folkeskolereform	x	x	0,0	0,0	0,0

Anm. Udgiftsskon er under udarbejdelse

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.10.1. Understøttelse af arbejdet med skolernes undervisningsmiljø

Initiativet finansieres af de midler, der er afsat til resourcecenteret, jf. initiativ 3.4 Resourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram.

1.10.2 Indførsel af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen

[Udestår]

1.10.3 Undervisningsmiljø som en del af grundlaget for kvalitetsudvikling

Initiativet medfører ikke merudgifter.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, jf. boks 2.

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
1.10.2 Indførsel af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen	
Skolerne er ikke forpligtet til at indberette data om undervisningsmiljøet.	Skolerne skal være forpligtet til at indberette bestemte data om undervisningsmiljøet.
Skolerne skal endvidere udarbejde en undervisningsmiljøvurdering. Denne skal dog ikke indberettes centralt.	
1.10.3 Undervisningsmiljø som del af grundlaget for kvalitetsudvikling	
Undervisningsmiljø indgår pt. ikke i tilsynet	Undervisningsmiljøet vil indgå i tilsynet med skolerne.

Proces

1.10.1 Understøttelse af arbejdet med skolernes undervisningsmiljø

Initiativet iværksættes i foråret 2013. På længere sigt skal det overvejes, hvordan de nuværende vidensopbygnings- og rådgivningsopgaver i DCUM kan tænkes sammen med den vidensopbygning og -formidling om kvalitetsudvikling i folkeskolen og uddannelsesområderne mere generelt, der bl.a. skal ligge i det nye resourcecenter jf. initiativ 3.4 Resourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram og i Korpsset af læringskonsulenter, jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter.

1.10.2 Indførsel af kvalitetsindikatorer for trivsel, ro og orden i folkeskolen

Forslaget skal forhandles i foråret 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/15.

1.10.3 Undervisningsmiljø som del af grundlaget for kvalitetsudvikling

Forslaget skal forhandles i foråret 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 12

1.11. Sundhed og bevægelse

Resumé

Det gøres obligatorisk at arbejde med det tværgående tema bevægelse og sundhed i [den sammenhængende skoledag], og der stilles konkret vejledning og rådgivning til rådighed for, hvordan bevægelse og sundhed skal integreres i skolen og understøtte fagene, herunder særligt dansk og matematik. Herudover sættes der fokus på sundhed som forudsætning for optimal indlæring ved at ændre faget hjemkundskab til madkundskab.

Udfordringer som initiativet løser

For at styrke elevernes faglige niveau og sikre optimale forhold for indlæring er det vigtigt, at eleverne er aktive og bevidste om, at motion og bevægelse er afgørende for at have energi til en hel skoledag. Det er dokumenteret, at der eksisterer en sammenhæng mellem fysisk aktivitet og læring, ligesom fysisk aktivitet og kreativitet bidrager til at fremme elevernes motivation for at lære.¹

Samtidig er det afgørende for indlæringen, at eleverne får de nødvendige måltider og spiser sundt, da undersøgelser peger på, at en del elever har koncentrationsproblemer som følge af manglende morgenmad eller frokost.² Hertil kommer, at stadig flere i den yngste del af befolkningen kæmper med overvægt.³

I dag ses praktiske fag som hjemkundskab og idræt ofte ikke i sammenhæng med de øvrige fag som fx dansk og matematik. Dermed understøtter de ikke i tilstrækkelig grad indlæringen i fx læsning, regning mv.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fem underinitiativer, *jf. boks 1*.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.11.1. Obligatorisk bevægelse og sundhed
 - 1.11.2. Bedre vejledning og rådgivning til bevægelse og sundhed
 - 1.11.3. Talentfjer i Idræt
 - 1.11.4. Afsluttende bedømmelse i Idræt
 - 1.11.5. Indførelse af faget Madkundskab
-

¹Krevi (2011), *Folkeskolens faglige kvalitet. Analyse af skolernes undervisningseffekt*. Formandskabet for Rådet for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Folkeskolen, Skolestyrelsen (2011), *Beretning om Evaluering og Kvalitetsudvikling af folkeskolen 2011*. Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning, Kunststyrelsen (2011), *Fysisk aktivitet og læring – en konsensuskonference*.

²Børnerådet (2005).

³Den nationale sundhedsprofil (2010).

1.11.1. Obligatorisk bevægelse og sundhed

Med indførelsen af en længere og sammenhængende skoledag er det afgørende, at der er fokus på bevægelse og sundhed i løbet af skoledagen, så eleverne er koncentrerede og motiverede for at lære. Eleverne skal have tid til at røre sig, fordi sundhed og bevægelse styrker indlæringsvnen og dermed også det faglige niveau for eleverne.

Skolerne forpligtes derfor til at sikre, at eleverne bevæger sig hver dag i løbet af den sammenhængende skoledag. Formålet er eleverne er mere aktive, og at de forstår, at motion og aktivitet bidrager til deres læring og generelle energiniveau. [I model 1 afsættes ikke et specifikt timetal eller udarbejdes konkrete mål for denne aktivitet. Den vil dog fx kunne finde sted i de [fleksible] timer eller som del af de almindelige fagopdelte undervisningstimer.] [I model 2, *jf. initiativ 1.1. En længere skoledag*, skabes rum til bevægelse ved at prioritere at øge det vejledende timetal for idræt i 3. klasse med [1] lektion hver uge, *jf. tabel 1 (afhænger af stillingtagen til fordeling af timer)*]

Tabel 1
Nuværende og nye vejledende, ugentlige lektioner for [bevægelsesfag] pr. uge

		1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Idræt	Før reform	1	2	2	3	3	3	2	2	2
	Efter reform	1	2	3	3	3	3	2	2	2

Anm.: Timerne er angivet på ugebasis.

Kilde: Bekendtgørelse om undervisningstimal i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår.

Herudover kan der arbejdes med bevægelse i de [fleksible] timer. Dette skal dels ske ved løbe- eller bevægelsesaktiviteter i løbet af dagen, eller ved at bevægelse bruges aktivt til at understøtte folkeskolens fag. Dette kan være i form af læring gennem bevægelse over en længere periode, korte sekvenser, der for eksempel kan styrke koncentrationsevnen, og større og kontinuerlige aktiviteter i samarbejde med foreningsliv som spejderorganisationer, idrætsforeninger, kulturforeninger mv.

1.11.2. Bedre vejledning og rådgivning til bevægelse og sundhed

Der indsamles best practice og eksemplariske undervisningsforløb, herunder undervisningsmetoder og -materialer, til at støtte lærerne i at tilrettelægge en undervisning, der inddrager bevægelse og sundhed. I dette arbejde skal der særligt være fokus på, hvordan bevægelse og sundhed kan understøtte alle folkeskolens fag, og arbejdet skal ske i regi af læringskonsulenterne og ressourcecenteret, *jf. initiativ 3.4 Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram og initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*. Eksempler kan være opskrifter, der bruges som matematik anvendt i praksis, en løbediktat eller et stjerneløb i matematik. Dette arbejde skal endvidere trække på erfaringer fra allerede igangsatte forsøg, fx demonstrationsskolerne og Læring i bevægelse. De alternative og mere praktiske indlæringsmåder kan understøtte indlæringen hos bl.a. bogligt svage elever, der har vanskeligt ved at lære under mere traditionelle undervisningsformer ved tavleundervisning i klasseværelset.

Vejledning og rådgivning skal gøres tilgængeligt for lærerne [på EMU'en].

1.11.3. Talentlinjer i idræt

For at understøtte talentudviklingen og fokus på bevægelse i skolen gives kommunerne mulighed for at etablere talentlinjer i idræt i udskolingen i 7.-9. klasse.

På en talentlinje i idræt vil elever med et særligt talent inden for forskellige sportsgrene få deres undervisning i et eliteidrætsmiljø, der giver dem bedre forudsætninger for at dyrke deres sport på højt niveau og dermed blive udfordret og udvikle deres talent. Eleverne på talentlinjerne skal have samme undervisning som den, der almindeligvis gives i folkeskolen, men undervisningen tilrettelægges mere fleksibelt med rum til, at eleverne kan deltage i træning og konkurrencer mv., samtidig med at skolegangen passes.

Med talentlinjer i idræt er der dermed ikke tale om en opdeling af eleverne på baggrund af deres skolefaglige evner og forudsætninger, men det gøres derimod muligt at optage elever på baggrund af deres sportslige niveau.

1.11.4. Afsluttende bedømmelse i idræt

For at styrke idrætsfagets status og øge elevernes faglige udbytte indføres en afsluttende bedømmelse, hvor eleverne bedømmes på grundlag af en afsluttende opgave. Den afsluttende bedømmelse er mundtlig/praktisk, hvor eleverne gennem praktiske øvelser og mundtlige oplæg demonstrerer, i hvilket omfang de har tilegnet sig fagets mål.

Erfaringer fra forsøg fra videnscenteret KOSMOS med sådanne afsluttende evalueringer har vist, at de kan bidrage positivt til skolernes tilrettelæggelse af undervisningen og til elevernes tilegnelse af de faglige mål. I forsøgene er der afprøvet 3 modeller, som alle omfatter elevfrem-læggelser og baserer sig på et forudgående arbejde, fx i form af en lærerstillet opgave eller en elevfremstillet problemstilling.

Det nuværende antal prøver forøges ikke ved indførelsen af denne afsluttende bedømmelse, idet opgaven gennemføres som led i de almindelige skoletimer uden brug af ekstern censur.

1.11.5. Faget Madkundskab

For at sikre optimale forhold for indlæring og dermed en styrkelse af det faglige niveau er det vigtigt, at eleverne har mest mulig energi skoledagen igennem. Det er i den forbindelse afgørende, at eleverne er bevidste om, at sunde spisevaner har betydning for deres motivation for at lære. Samtidig skal det sikres, at et praktisk fag som hjemkundskab i højere grad understøtter øvrige fag som dansk og matematik.

Derfor moderniseres faget hjemkundskab. Dels skifter faget navn til Madkundskab for at styrke fokus på sunde spisevaner og sunde madvarer som afgørende for indlæring. Samtidig skal faget fungere som praktisk anvendelse af fx fag som dansk og matematik. Anvendelsen af opskrifter kan anvendes til at understøtte elevernes kompetencer i læsning. Derudover kan omregning af måleangivelser og beregning af kalorier mv. styrke de matematiske færdigheder for eleverne. Samtidig revideres Fælles Mål for faget.

Økonomi

Initiativet vedrørende bevægelse og sundhed medfører ingen merudgifter.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger.

1.11.1. Obligatorisk bevægelse og sundhed

Initiativet medfører ikke merudgifter, idet kommunen kan vælge at lægge timerne til bevægelse og sundhed i de [fleksible] timer, som den udvidede skoledag medfører.

1.11.2. Bedre vejledning og rådgivning til bevægelse og sundhed

Initiativet finansieres via *initiativ 3.4. Ressourcecenter, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram* og *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*.

1.11.3. Talentlinjer i idræt

Initiativet medfører ikke merudgifter.

1.11.4. Afsluttende bedømmelse i idræt

Initiativet medfører ikke merudgifter.

1.11.5. Faget Madkundskab

Udgifterne til udvikling af Fælles Mål for faget Madkundskab er inkluderet i udgifterne til *initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med nye mål og flere timer i dansk og matematik*. De ekstra timer til bl.a. Madkundskab medfører ikke merudgifter, idet kommunen kan vælge at lægge timerne til bevægelse og sundhed i de [fleksible] timer, som den udvidede skoledag medfører.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2*.

Boks 2
Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.11.1. Obligatorisk bevægelse og sundhed</i>	
Det fremgår ikke af folkeskoleloven, at de enkelte skoler har pligt til – udover idræt – at arbejde med bevægelse og sundhed.	Folkeskoleloven ændres, således at det fremgår, at de enkelte skoler har pligt til at arbejde med bevægelse og sundhed i skoletiden.
<i>1.11.3. Talentlinjer i idræt</i>	
Det er ikke muligt at udvælge elever på baggrund af særlige evner til en specifik klasse.	Det skrives ind i folkeskoleloven, at elever kan udvælges på baggrund af deres sportslige kunnen til talentlinjer i idræt.
<i>1.11.4. Afsluttende bedømmelse i idræt</i>	
Der er ikke en afsluttende prøve i idræt.	Der indføres en afsluttende evaluering i idræt.
<i>1.11.5. Faget Madkundskab</i>	
Madkundskab er ikke en del af fagrækken i folkeskolen.	Folkeskoleloven ændres, således at faget Madkundskab fremgår af fagrækken.

Proces

1.11.1. Obligatorisk bevægelse og sundhed

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i foråret 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.11.2. Bedre vejledning og rådgivning til bevægelse og sundhed

Arbejdet med bedre vejledning og rådgivning om bevægelse og sundhed skal ses i sammenhæng med Børne- og Undervisningsministeriets øvrige aktiviteter på området, herunder projekt Læring i bevægelse og demonstrationsskolerne med fysisk aktivitet.

Arbejdet forankres i korpset af læringskonsulenter og skal ske i samarbejde med KL, Kulturministeriet og relevante repræsentanter fra foreningslivet og fagorganisationerne. Initiativet skal koordineres med *initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter* og *initiativ 3.4. Ressourcener, rådgivning om uddannelsesforskning og udviklingsprogram,*

1.11.3. Talentlinjer i idræt

Forslaget skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.11.4. Afsluttende bedømmelse i idræt

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.11.5. Faget Madkundskab

Der nedsættes et ekspertudvalg til udarbejdelsen af trin- og slutmål for faget Madkundskab. Arbejdet sættes i gang i foråret 2013 og forventes være færdig ved udgangen af 2013. Herefter vil forslaget kunne forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 13

1.12. Styrket forældresamarbejde og øget elevinddragelse

Resumé

Folkeskolen er et fælles ansvar og derfor er det helt centralt, at både forældre og elever inddrages aktivt i at løfte fagligheden. Der iværksættes derfor en øget indsats for at styrke samarbejdet med forældrene og øge elevinddragelsen i folkeskolen. Herudover iværksættes der en række tiltag for at øge elev-til-elev aktiviteter.

Udfordringer som initiativet løser

Der er dokumentation for, at forældrenes aktive deltagelse i elevernes skolegang har en positiv effekt på elevernes læringsudbytte¹. Forældrene er derfor en vigtig ressource for folkeskolen. Ligeledes kan det dokumenteres, at øget elevinddragelse kan bidrage til at styrke fagligheden og elevernes læringsmotivation².

Næsten halvdelen af skolelederne vurderer dog, at skolens muligheder for at levere ideel undervisning hæmmes i nogen eller mindre grad af dårligt skole-hjem-samarbejde³. Det samme gør sig gældende for elevinddragelse, hvor muligheden for at styrke det faglige niveau gennem elev-til-elev aktiviteter og øget elevinddragelse i dag ikke udnyttes tilstrækkeligt. Der er derfor behov for at øge forældre- og elevinddragelsen for at skabe de bedst mulige forudsætninger for elevernes læring.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende initiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.12.1. Indsats for øget forældresamarbejde
 - 1.12.2. Indsats for øget elevinddragelse
 - 1.12.3. Elev-til-elev aktiviteter
-

1.12.1. Indsats for øget forældresamarbejde

Gennem deling af best-practice og facilitering af læringsnetværk skal samarbejdet med forældrene og deres inddragelse og ansvar for deres børns skolegang forbedres med henblik på at styrke børnenes trivsel og indlæringsmuligheder og derigennem forbedre fagligheden.

Der skal formidles viden og udveksles erfaringer på tværs af skoler om, hvordan

1. Forældrene i højere grad inddrages i elevens læring og integreres som en aktiv del af [den sammenhængende skoles] udvikling med henblik på at forbedre grundlaget for børnenes læring.

¹ Desforges, Charles & Abouchaar, Alberto (2003): 'The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review.'

² SFI (2011). *Ledelse, læring og trivsel i folkeskolen*. OECD (2009). *The Learning Environment and Organization of Schools*.

³ SFI (2011): *Ledelse af folkeskolerne – vilkår og former for skoleledelse*.

2. Skolebestyrelsesarbejdet og skole-hjem samarbejdet udvikles.
3. Der kan tilrettelægges særlige indsatser for børn med ressourcetsvage forældre.

Korpset af Læringskonsulenter varetager denne opgave og understøtter skolernes lokale arbejde med forældresamarbejde med viden og faciliterer netværk, hvor skoleledere, forældre og lærere udveksler erfaring og god praksis for, hvordan forældrene bedst engageres, *jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter.*

1.12.2 Indsats for øget elevinddragelse

Tilsvarende skal der formidles viden om konkrete metoder, redskaber og best practice til at øge elevernes inddragelse i undervisningen og deres medansvar med henblik på at forbedre deres motivation og bevidsthed om egen læring. Grundlaget for at øge det faglige niveau skal forbedres ved at styrke elevernes inddragelse i planlægning og input til temaer samt deres ansvar for skolen som helhed.

Der skal derfor formidles viden og udveksles erfaringer på tværs af skoler om, hvordan følgende kan styrkes:

1. Elevernes evne til refleksion og til at formulere idéer og input.
2. Elevernes evne til at deltage aktivt i undervisningen og udvikle deres bevidsthed om egen læring.
3. Elevernes rolle i forhold til at styrke trivsel og undervisningsmiljø på skolerne for at understøtte den faglige udvikling.

Korpset af læringskonsulenter varetager opgaven med at indsamle og formidle viden om redskaber, metoder og best practice til skoleledere, lærere og forældre, *jf. initiativ 3.5.*

Korps af læringskonsulenter.

1.12.3 Elev-til-elev aktiviteter

Elevernes medansvar overfor deres kammerater og deres fælles læring skal øges ved at styrke elev-til-elev aktiviteterne. Eleverne skal bidrage til skolen som et fællesskab ved, at blandt andet ældre elever tager ansvar for de yngre elever. Der igangsættes derfor udviklingsprojekter med elev-mentorordninger eller andre elev-til-elev-aktiviteter. Korpset af læringskonsulenter varetager denne opgave og formidler og spreder best-practice og viden om, hvordan disse aktiviteter kan understøtte trivsel og læringen på de enkelte skoler. Dette skal ses i sammenhæng med eksisterende værktøjer, herunder it-værktøjer.

Økonomi

Indsatserne finansieres under *initiativ 3.5. Korps af Læringskonsulenter.*

Lovgivning

Initiativet medfører ikke lovændringer.

Proces

Initiativerne iværksættes i 2013

Bilag 14

1.13. Systematisk fokus på uddannelsesparathed

Resumé

For at skabe en tidligere, tydeligere og mere målrettet indsats for elever, der er i risiko for ikke at blive erklæret uddannelsesparate, når de forlader folkeskolen, indføres en foreløbig vurdering allerede på 8. klassetrin. Som led i at styrke elevernes uddannelsesparathed og kendskab til arbejdsmarkedet lægges der op til, at den nye sammenhængende skoledag i udskolingen kan indeholde et systematisk fokus på uddannelsesparathed, herunder også undervisning i det obligatoriske emne uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering (UEA). Som støtte hertil udarbejdes der eksemplariske undervisningsforløb for UEA.

Udfordringer som Initiativet løser

For få gennemfører i dag en ungdomsuddannelse, hvilket blandt andet skyldes en manglende kvalitet i folkeskolen i forhold til at styrke elevernes faglige, personlige og sociale kompetencer. En af udfordringerne i relation til et kvalitetsløft er, at uddannelsesparathedsvurderingerne (UPV) - det vil sige vurdering af, om eleven har de faglige, sociale og personlige kompetencer, der er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse, ligger så sent, at det er vanskeligt på baggrund af UPV'en at gennemføre en proces for de elever, der er blevet erklæret ikke uddannelsesparate.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende tre underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.13.1. Klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet
 - 1.13.2. Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin
 - 1.13.3. Styrket undervisning i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering
-

1.13.1 Klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet

Uddannelsesparathedsbegrebet er en vurdering af, om eleven har de nødvendige faglige, personlige og sociale kompetencer for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Evalueringen af Ungepakke II viser, at der blandt folkeskolen, Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) og ungdomsuddannelserne ikke er en entydig forståelse af, hvad der skal til for at blive erklæret uddannelsesparat. Det anbefales i evalueringsrapporten, at parathedsbegrebet konkretiseres med henblik på en fælles forståelse af begrebet for elever, forældre, folkeskole og aftagerinstitutioner.

Der udvikles klare kriterier for, som skaber en tydeligere fælles forståelse både for elever, forældre, grundskoler og aftagerinstitutioner om kriterierne for uddannelsesparathed, der understøtter arbejdet med udarbejdelsen af UPV'en.

1.13.2 Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin

Forud for den vurdering af elevens uddannelsesparathed, der skal foretages i 9. klasse, indføres en foreløbig uddannelsesparathedsvurdering (UPV) i 8. klasse. Vurderingen foretages for alle elever og knytter sig til elevens foreløbige ønsker til uddannelsesretning.

Formålet med den foreløbige vurdering er, at der vil være bedre tid og mulighed for eleven til at blive afklaret og forbedre sine kompetencer frem imod uddannelsesvalget i 9. klasse. Den foreløbige vurdering vil også understøtte, at arbejdet med at gøre den unge uddannelsesparat skal indgå systematisk i hele udskolingen fx ved at den enkelte elev har en udviklingsplan for sine faglige, personlige og sociale kompetencer. Der kan sættes ind med en særlig indsats på flere fronter. Det gælder vejledningen, undervisningsmetoder, praktiske forløb, der motiverer og afklarer som fx erhvervspraktik mm. UPV'en vil der- ved få øget betydning.

1.13.3. Styrket undervisning i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Særligt i udskolingen kan undervisning i UEA være understøttende for den almindelige undervisning og vejledningsaktiviteter med henblik på, at der bliver bedre helhed i udskolingens arbejde med at gøre eleverne uddannelsesparate og i stand til på et kvalificeret grundlag at træffe et valg af ungdomsuddannelse.

UEA vil fortsat skulle indgå i undervisningen i relevante fag og med en central rolle for UU-vejlederne, men det vil fremover også være et oplagt element at benytte i de [fleksible] stimer til understøttende aktiviteter i forhold til UEA fx besøg på virksomheder og uddannelsesinstitutioner, *jf. initiativ 1.2. Indførelse af [fleksible timer]*. Skolen skal sikre et systematisk fokus på UEA gennem hele skoleforløbet. Læringskonsulentkorpset, *jf. initiativ 3.5. Korps af læringskonsulenter*, vil yde støtte til skolernes og UU'ernes arbejde med at udvikle undervisningen for eleverne i skolens ældste klasser, herunder uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering. Der udvikles eksemplariske praktiskorienterede undervisningsforløb for UEA med bl.a. eksempler på, hvordan UEA kan kobles til de mest relevante fag. Læringskonsulentkorpset vil desuden yde konkret rådgivning til den enkelte skole/kommune om, hvordan man i udskolingen kan gennemføre systematiske forløb for at forbedre elevernes faglige, personlige og sociale kompetencer.

Økonomi

Initiativet Systematisk fokus på uddannelsesparathed medfører merudgifter på [0,5] mio. kr. i 2013, *jf. tabel 1*. Initiativet indgår i M95 samt finansieres af midler indenfor Ministeriet for Børn og Undervisnings ramme.

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.13. Systematisk fokus på uddannelsesparathed

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfaset
Udgifter	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
1.13.1. Klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet	*	*	*	*	*
1.13.2. Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin	*	*	*	*	*
1.13.3. Styrket undervisning i uddannelses- erhvervs- og arb.markedsorientering	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
FL. § [20.29.01]	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Anm.: * Finansieres i forbindelse med opfølgningen på arbejdet i M95.
Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.13.1. Klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet

Initiativet indgår i M95, hvor det er forudsat, at nye initiativer finansieres inden for ministeriernes eksisterende rammer. På den baggrund forelægges ØU i foråret 2013 forslag til et samlet, effektivt og omkostningseffektivt vejledningstilbud, som kan iværksættes fra 2014 og med et flerårigt perspektiv.

1.13.2 Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin

Initiativet indgår i M95, hvor det er forudsat, at nye initiativer finansieres inden for ministeriernes eksisterende rammer. På den baggrund forelægges ØU i foråret 2013 forslag til et samlet, effektivt og omkostningseffektivt vejledningstilbud, som kan iværksættes fra 2014 og med et flerårigt perspektiv.

1.13.3. Styrket undervisning i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Der afsættes 0,5 mio. kr. til udvikling af eksemplariske praksisorienterede undervisningsforløb for UEA. Initiativet er finansieret af forsøgs- og udviklingsmidler på [§ 20.29.01.]

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning, jf. boks 2.

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.13.2. Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin</i>	
Vejledningslovens § 2 g, Ungdommens Uddannelsesvejledning vurderer, i hvilket omfang elever, der forlader 9. eller 10. klasse, har de faglige personlige og sociale forudsætninger, der er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse (uddannelsesparathed).	Vejledningsloven skal ændres, så det kommer til at fremgå, at der skal foretages en foreløbig UPV i 8. klasse. § 7 om de obligatoriske emner i folkeskoleloven skal tilpasses.

Proces

1.13.1. Klare kriterier for uddannelsesparathedsbegrebet

Arbejdet med videreudvikling af uddannelsesparathedsvurderingen indgår som pejlemærke i M95-udvalgets arbejde.

1.13.2 Foreløbig uddannelsesparathedsvurdering på 8. klassetrin

Arbejdet med videreudvikling af uddannelsesparathedsvurderingen indgår som pejlemærke i M95-udvalgets arbejde.

1.13.3. Styrket undervisning i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Udvikling af eksemplariske forløb forventes gennemført senest medio 2014. Se *initiativ*

3.5. Korps af læringskonsulenter for uddybning af proces for vejledning.

Bilag 15

1.14. Bedre mulighed for valgfag

Resumé

For at øge elevernes mulighed for at præge deres undervisning i udskolingen gøres valgfag obligatorisk fra 7. klasse. Samtidig får eleverne bedre mulighed for at vælge fremmedsprog ved, at der laves Fælles Mål for et nyt tredje fremmedsprog som valgfag. Kommunalbestyrelsen får endvidere mulighed for frit at kunne godkende valgfag, der ikke er en del af den centralt fastsatte valgfagsrække. Det giver skolerne bedre mulighed for at sammensætte en valgfagspakke, der imødekommer elevernes interesser og behov i forhold til senere uddannelsesvalg. Den nuværende projektopgave i 9. klasse ændres til også at skulle indeholde elevens valgfag, således at eleverne fremover også i de valgfag, de ikke går til afgangsprøve i, vil få karakter via projektopgaven.

Udfordringer som initiativet løser

Manglende motivation og højt fravær er centrale udfordringer for, at folkeskolen kan skabe uddannelsesparate unge, da elevernes motivation og engagement er af stor betydning, når det handler om at opnå gode skoleresultater.¹ Særligt drenge, elever fra uddannelsesfremmede hjem og tosprogede² mister motivationen og glæden i løbet af skolegangen.³ En væsentlig årsag er undervisningsformen. Blot 54 pct. af folkeskoleeleverne på 6.-9. klassetrin oplever, at deres lærere evner at gøre undervisningen »spændende og interessant«. Hertil kommer, at ældre elever gerne vil mødes på en måde i undervisningen, der tager udgangspunkt i deres egne interesser.

De nuværende regler gør det vanskeligt for skolerne at imødekomme elevernes interesser i de ældste klasser og fastholde deres motivation og lyst til at lære. Det er begrænsende, at 1) skolerne ikke kan vælge, hvilke typer valgfag de vil udbydes, og 2) at valgfag alene er på 8. og 9. klassetrin.

[Det er et adgangskrav for at blive optaget på en gymnasial uddannelse, at eleven har et første og andet fremmedsprog. Det har ca. 10 pct. ikke i dag.⁴ Ca. 80 pct. har tysk, men kun få elever, ca. 10 pct., modtager franskundervisning i folkeskolen, og næsten halvdel af landets kommuner tilbyder det ikke. Manglende udbud af fransk kan være en barriere for elevernes interesse for sproget og mulighed for en efterfølgende gymnasial uddannelse. Franskfaget har derfor et vigtigt eksistensgrundlag i folkeskolen, som skal sikres. Samtidig er det vigtigt at kunne begå sig på flere sprog i et mere og mere globalt samfund. Folkeskolen har i dag kun mulighed for at udbyde spansk som tredje fremmedsprog.]

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fem underinitiativer, jf. boks 1.

¹ Hattie (2009); Nordahl et al (2010).

² PISA 2000 og PISA 2009

³ Ottesen, M. H. et al. (2010): Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2010, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Sundhedsstyrelsen (2011): Psykisk mistrivsel blandt 11-15-årige – bidrag til belysning af skolebørns mentale sundhed. Knoop, Hans Henrik m.fl. (2011): MÅL/P Relationskompetence, klasserumsledelse og lysten til at lære, skabe og handle. Universe Fonden.

⁴ MBU.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin
- 1.14.2. Mulighed for nye valgfag
- 1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog
- 1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken
- 1.14.5. Projektopgave for valgfag med karakter

1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin

I dag kan eleverne frivilligt vælge tilbudsfag tysk/fransk fra 7. klasse, som de fortsætter med på 8. og 9. klassetrin på et niveau, som er gymnasialt adgangsgivende. Tilbudsfag betyder, at skolen tilbyder det, men at det ikke er obligatorisk at deltage. På 8. og 9. klassetrin skal eleverne vælge mindst et valgfag eller tilbudsfag (tysk/fransk)⁵. Med reformen fremrykkes valgfagene, således at der tilføjes et vejledende timetal på [60] timer årligt svarende til [2] lektioner ugentligt til valgfag på 7. klassetrin, *jf. initiativ 1.1. En længere skoledag*, og eleverne skal som følge heraf vælge ét valgfag. For de elever, der har valgt tysk/fransk på gymnasialt adgangsgivende niveau vil valgfaget være ud over dette fag. For de elever, der ikke vælger tysk/fransk som tilbudsfag, vil det være obligatorisk at vælge valgfag svarende til samme timetal som tilbudsfaget på både 7., 8. og 9. klassetrin.

1.14.2. Mulighed for nye valgfag

I dag kan skolerne vælge at tilbyde 20 forskellige valgfag, som der er fastsat Fælles Mål for, *jf. § 9 og valgfagsbekendtgørelsen*. Derudover kan kommunalbestyrelsen godkende, at der tilbydes undervisning i andre praktisk eller kunstnerisk betonedede fag.

Der åbnes for, at kommunalbestyrelsen kan godkende, at der tilbydes undervisning i andre fag og ikke kun i praktisk eller kunstnerisk betonedede fag. Derved bliver det muligt for skolerne i større grad at udbyde valgfag, der imødekommer elevernes interesser og ønsker fx at tone valgfagene, så der kan laves valgfagspakker ud fra temaer som fx innovation og naturfag. Et fag som privatøkonomi vil også kunne udbydes evt. i sammenhæng med undervisning i det obligatoriske emne uddannelses- erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering. Nogle skoler vil kunne se en ressourcemæssig fordel ved alene at tilbyde valgfag inden for fag, der i forvejen undervises i inden for den obligatoriske fagrække. For at sikre, at eleverne bliver tilbudt valgfag i andre fag end disse, stilles der krav om, at de valgfag, som skolen udbyder, skal bestå af mindst [50 pct.] fag, som ikke i forvejen indgår i den obligatoriske fagrække.

1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

[Fransk er et vigtigt kultursprog og et centralt sprog i EU.⁶ I de nuværende regler for folkeskolen er tysk et tilbudsfag, som skolen er forpligtet til at tilbyde eleverne på 7.-9. klassetrin.⁷ Skolerne kan vælge også at tilbyde fransk, men det er frivilligt. For at øge elevernes interesse og udvikling af kompetencer inden for fremmedsprog forpligtes kommunen til at tilbyde fransk på minimum én skole i kommunen med mulighed for, at elever fra andre skoler kan tilmelde sig.

Det bemærkes, at der er et betydeligt dødvægtstab ved indførelse af initiativet, idet en lang række kommuner allerede i dag udbyder fransk. Effekten at initiativet er dermed

⁵ Kommunen kan vælge at udbyde fransk og tysk på gymnasialt adgangsgivende niveau også som toårige valgfag, hvor eleverne følger samme Fælles Mål som for de treårige fag.

⁶ Arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog (2011) Sprog er nøglen til verden.

⁷ Tysk kan desuden vælges som toårigt valgfag og som valgfaget hverdags tysk.

stærkt begrænset. Hertil kommer, at initiativet kun vil komme få elever til gode, idet det ikke er praktisk muligt for elever i én del af kommunen at afbryde det sammenhængende skoleforløb for at tage til fransk, medmindre at skematimerne til valgfag planlægges på tværs af kommunens skoler.]

I forbindelse med *initiativ 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog* vil der være fokus på at øge elevernes interesse og udvikling af kompetencer inden for fremmedsprog. Der indføres frivillig prøve i det eksisterende valgfag – indvandrersprog, der samtidig skifter navn til valgfag i modersmål *jf. initiativ 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog*. Valgfaget har til formål at videreudvikle tosprogede elevers tosprogskompetencer. Ved at kunne tage en prøve i valgfaget øges fokus på tosprogethed som en kompetence, der er værd at fremhæve på et afgangsbrev.

Desuden indføres der Fælles Mål til et tredje fremmedsprog, som skolerne kan tilbyde, hvis de ønsker det. Det kan fx være kinesisk. Personer med passende kompetencer, som fx gymnasielærere med sprogkompetencer inden for faget, vil kunne undervise i faget.

1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken

I dag kan eleverne vælge frivilligt at gå til prøve i følgende valgfag: tysk/fransk, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab. Derudover indgår tysk/fransk for elever, der vælger det som tilbudsfag, som prøvfag til udtræk i den humanistiske udtrækspulje som del af den obligatoriske afgangsprøve. Den nuværende prøverække i valgfag [suppleres med en frivillig mundtlig prøve] i indvandrersprog. Det kan fx være arabisk, bosnisk, serbisk, kroatisk og tyrkisk.

1.14.5. Projekt opgave for valgfag med karakter

Den nuværende projekt opgave i 9. klasse ændres, så der fremover stilles krav til, at valgfag, der ikke indgår i prøverækken, skal indgå i projekt opgaven, hvis eleven undervises heri. Projekt opgaven kan have praktisk karakter, hvis eleven har haft håndværksprægede valgfag. Elevens karakter for projekt opgaven anføres på afgangsbrevet. Der vil være én primær lærer knyttet til projekt opgaven, som elevens kontaktperson, men andre faglærere inden for de valgfag, der indgår i opgaven, er forpligtet til at stå til rådighed for eleven. Kontakt læreren skal under projekt opgavens udførelse understøtte eleven, der kan have svært ved den mere selvstændige, samarbejdsorienterede arbejdsform, der ofte præger projekt opgaver, så disse elever ikke stilles dårligere end andre elever. Valgfag, der afsluttes efter 7. eller 8. klasse, vil også skulle indgå i projekt opgaven. Kommunalbestyrelsen kan dog i stedet beslutte at gennemføre en mindre projekt- eller produktorienteret opgave bedømt med en karakter, som anføres på afgangsbrevet.

Økonomi

Initiativet Bedre mulighed for valgfag medfører merudgifter på [0,2] mio. kr. i 2013, [22,5] mio. kr. i 2014, [22,5] mio. kr. i 2015, [22,5] mio. kr. i 2016 og [22,5] mio. kr. årligt ved fuld indfasning af initiativet, *jf. tabel 1*. Initiativet gennemføres ved hjælp af frigjorte ressourcer som følge af dels normalisering af lærernes arbejdstid og dels som resultat af reduceret pasningsbehov i SFO. Herudover finansieres en del af initiativet af § [20.29.01].

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af initiativ 1.14 Bedre mulighed for valgfag

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt indfaset
Udgifter	0,2	22,5	22,5	22,5	22,5
1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin	*	*	*	*	*
1.14.2. Mulighed for nye valgfag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog	0,0	22,5	22,5	22,5	22,5
1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
1.14.5. Projekt opgave for valgfag med karakter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	0,2	22,5	22,5	22,5	22,5
Reserven til folkeskolereformen	0,0	22,5	22,5	22,5	22,5
FL § [20.29.01.]	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Omlægning af lærernes arbejdstid	*	*	*	*	*

Anm.: * Indgår i omlægningen af lærernes arbejdstid.
Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor.

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin

Initiativet indgår i omlægningen af lærernes arbejdstid.

1.14.2. Mulighed for nye valgfag

Initiativet medfører ikke merudgifter.

1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

Udgifterne til trin- og slutmål for et tredje fremmedsprog er inkluderet i udgifterne til initiativ 1.4. Læse- og regneløft på alle klassetrin med læringsmål og flere timer i dansk og matematik.

[Der afsættes [22,5] mio. kr. til, at mindst én skole i kommunen udbyder fransk som tilbudsfag fra 7. klassetrin. Beregningerne er foretaget ud fra, at der skal oprettes ét franskhold i hver af de 98 kommuner på hhv. 7., 8.- og 9. klassetrin med samme timefordeling som det eksisterende vejledende timetal i tysk/fransk. [I forvejen har [49] kommuner oprettet fransk i 2011. Disse kan alternativt indgå i regnestykket, så der regnes ud fra 49 ekstra kommuner. Derved bliver beløbet [11] mio. kr.]

[Det bemærkes, at der er et betydeligt dødvægtstab ved indførelse af initiativet, idet en lang række kommuner allerede i dag udbyder fransk. Effekten at initiativet er dermed stærkt begrænset.]

1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken

Udvikling af frivillig mundtlig prøve til tre forskellige indvandrersprog forventes på baggrund af erfaringer med tidligere udviklingsforløb for prøver at koste [0,2] mio. kr., Ekstra censorudgifter i forbindelse med muligheden for mundtlig prøve i indvandrersprog vurderes at være marginale, grundet der kun er meget få skoler, der hidtil har oprettet faget. Initiativet afholdes inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings ramme fra § [20.29.01].

Hertil kommer, at initiativet vil medføre mindre undervisningstid og samvær mellem lærer og elev, da lærernes tid skal med på censur, herunder rejsetid, og at forberede, rette og afholde eksamener.

1.14.5. Projekt opgave for valgfag med karakter

Initiativet medfører ikke merudgifter, da der er tale om en omlægning af den eksisterende projekt opgave i 9. klasse.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, jf. boks 2.

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu	Ændring
<i>1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin</i>	
Elever på 8. og 9. klassetrin skal vælge mindst et valgfag eller tilbudsfag, jf. § 9 stk. 7.	Elever på 7., 8. og 9. klassetrin skal vælge mindst et valgfag og kan derudover vælge et tilbudsfag. Hvis eleven ikke vælger tilbudsfag, skal lektionerne i stedet gå til ekstra valgfag.
Skolen skal samlet tilbyde eleverne valgfag i et omfang svarende til mindst 120 undervisningslektioner årligt på 8. og 9. klassetrin	Undervisningstallet øges grundet de [60] ekstra lektioner på 7. klassetrin.
<i>1.14.2. Mulighed for nye valgfag</i>	
Kommunalbestyrelsen kan godkende, at der tilbydes eleverne undervisning i andre praktisk eller kunstnerisk betonedede fag eller emner, jf. § 9 stk. 6	Ordene 'praktisk eller kunstnerisk betonedede' udgår.
<i>1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog</i>	
Eleverne skal tilbydes undervisning i tysk (tilbudsfag) på 7.-9. klassetrin, jf. § 5 stk. 3.	Eleverne skal tilbydes undervisning i tysk [og fransk (tilbudsfag)] på 7.-9. klassetrin, jf. § 5 stk. 3. [I bemærkningerne understreges, at fransk som tilbudsfag er et krav på kommunalt niveau og ikke skoleniveau.]
Valgfagsrækken, jf. § 9	Valgfagsrækken udvides med slejd og håndarbejde erstattes med håndværk og deslgn.
<i>1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken</i>	
§ 14. stk. 3.	Indvandresprog som frivilligt prøvfag i 9. klasse bør fremgå af folkeskolelovens § 14, stk. 3.
<i>1.14.5. Projekt opgave for valgfag med karakter</i>	
§ 13, stk. 5-9. om standpunktskarakterer i prøvfag, udtalelse i idræt, den obligatoriske projekt opgave i 9., den fri selvalgte opgave i 9. og om afgangsbrevs	(Tilpasninger og konsekvensændringer)

Proces

1.14.1. Valgfag som obligatorisk fra 7. klassetrin

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.14.2. Mulighed for nye valgfag

Forslaget skal forhandles i forligskredsen i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.14.3. Bedre mulighed for fremmedsprog

Fælles Mål for et tredje fremmedsprog [og kommunal pligt om udbud af fransk] udarbejdes med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.14.4. Ændring af valgfagsprøverækken

En ny frivillig prøve i indvandrersprog udarbejdes med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.14.5. Projektopgave for valgfag med karakter

En ændring i kravbeskrivelsen for projektopgaven i 9. klasse udarbejdes med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

Bilag 16

1.15. Fornyelse af afgangsprøverne

Resumé

De afsluttende prøver skal udvikles, så de understøtter en moderne og tidsvarende undervisning der også er rettet mod verden uden for folkeskolen. De skal i højere grad være it-baserede, projekt- og produktorienterede, og indeholde gruppeprøver. Samtidig skal prøverne ses i forhold til arbejdet med at styrke anvendelse af data og dokumentation som grundlag for den løbende kvalitetsudvikling og decentral evaluering. Dertil kommer en frivillig prøve i valgfaget modersmål og at folkeskolens 'afgangsprøver' ændrer navn til folkeskolens '9. klasseprøver' for at vise, at der er tale om et sammenhængende uddannelsessystem, hvor eleverne ikke er færdige med at gå i skole efter 9. klasse. Elevernes afgangsbrev tilføres gennemførte fag/kurser i ungdomsskolealder, således at de får et samlet afgangsbrev. Der sættes desuden et udredningsarbejde i gang med henblik på færre, men bedre prøver med mindre censur – herunder at sikre, at lærerne kan være mest muligt sammen med eleverne.

Udfordringer som initiativet løser

Det er vigtigt, at rammerne for folkeskolen sikrer, at lærerne er mest muligt sammen med eleverne. Én af årsagerne til, at lærerne i Danmark benytter en mindre del af deres tid sammen med eleverne er, at Danmark i international sammenhæng har det mest intensive prøve- og eksamenssystem i dag. Danmark har således mange eksamener, heraf er en stor andel mundtlige, mens andre lande i højere grad holder sig til forholdsvist enkle, centralt udformede tests og/eller interne prøver på skolerne. Endvidere benytter Danmark i langt højere grad end andre lande ekstern censur. Spørgsmålet er, om mundtlige prøver og ekstern censur i dets nuværende omfang står mål med, at lærerne i stedet kunne have benyttet deres tid på at være sammen med eleverne og bidrage til at løfte fagligheden i folkeskolen.

Folkeskolens afgangsprøver er på flere områder ikke tidsvarende. De inddrager i dag ikke i ønskeligt omfang elevernes evner til at samarbejde og arbejde projekt- og produktorienteret på trods af, at meget undervisning i folkeskolen er projekt- og samarbejdsorienteret. Ligeledes anvendes it-muligheder og digitale løsninger ikke i særlig høj grad hverken ved prøverne eller i undervisningen. En øget brug af it ved prøverne kan medføre et øget fokus på brug af it i undervisningen. Det manglende fokus i prøverne er på trods af, at både samarbejdsformer og projektorienterede metoder samt it-kompetencer fremgår af fagenes indholdsbeskrivelser og er vigtige kompetencer i det videre uddannelsessystem og på arbejdsmarkedet, som er relevante at træne og udfordre eleverne i.

Samtidig er afgangsprøverne en stor udgiftspost for folkeskolen, hvor der er et uudnyttet potentiale i at bruge mere it som middel til effektivisering.

Initiativbeskrivelse

For at bidrage til at løse ovenstående udfordring foreslås følgende fem underinitiativer, jf. boks 1.

Boks 1

Oversigt over underintitater

- 1.15.1. Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver
 - [1.15.2. Udvikling af it-baserede prøver]
 - 1.15.3. Udredning af færre, men bedre og virkelighedsnære prøver med mindre censur
 - 1.15.4. Prøver i matematik, naturfag og modersmål
 - 1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne
 - 1.15.6. Et samlet 9. klassesbevis for folkeskole og ungdomsskole
-

1.15.1. Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver

Afgangsprøverne har en motiverende og disciplinerende indflydelse på både elever og lærere med stor afsmittende effekt på undervisningen.¹ Der er derfor potentiale i at bruge prøverne som et element i et fagligt løft af alle elever i folkeskolen.

Der gennemføres forsøg med virkelighedsnære gruppeprøver og projekt- og produktorienterede prøver for bl.a. at fremme sammenhæng mellem undervisning, arbejdsformer og prøver:

- Projektorienteret mundtlig prøve i historie, samfundsfag og kristendomskundskab med mulighed for gruppeprøve og inddragelse af it-anvendelse
- Gruppeprøve ved den mundtlige prøve i fremmedsprog (engelsk, tysk, og fransk)

Forsøgene indgår i MBU's treårige udviklingsforløb for prøverne (2012-2014).

[1.15.2. Udvikling af it-baserede prøver

Der udvikles it-baserede prøver:

- Udvikling af prøve i skriftlig fremstilling med adgang til internet og mulighed for at aflevere et it-baseret produkt (omfatter fagene dansk, engelsk, tysk, og fransk)
- Udvikling af mål for it-anvendelse ved de mundtlige og skriftlige prøver i matematik
- Selvrettende skriftlige digitale prøver i dele af dansk og fremmedsprog, matematiske færdigheder og i fysik/kemi.

Udvikling af it-baserede prøver indgår i MBU's treårige udviklingsforløb for prøverne (2012-2014).]

1.15.3. Udredning af færre, men bedre og virkelighedsnære prøver med mindre censur

Der gennemføres, som led i en samlet analyse af prøver og eksamener på Ministeriet for Børn og Undervisnings uddannelsesområde, en udredning af, hvordan der kan skabes færre, men bedre prøver med mindre censur, og dermed øget samvær mellem lærer og elev i folkeskolen. Udredningen skal bygge på sammenligninger af øvrige lande. Udredningens resultater vil medtænkes i den opfølgende stillingtagen til de forsøg, der sættes i gang med prøverne, jf. 1.15.1. *Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver.*

1.15.4. Prøver i matematik, naturfag og modersmål

På baggrund af viden fra allerede afsluttede forsøg indføres en ny fællesfaglig naturfagsprøve. Der er desuden indført en gruppeprøve i matematik. Prøveformerne skal under-

¹ EVA (2002) Folkeskolens afgangsprøver: prøvernes betydning og sammenhæng med undervisningen

støtte tværfagligheden og samarbejdsevnerne i folkeskolen samt det faglige løft i forhold til matematiske og naturfaglige kompetencer.

Endvidere indføres der som en del af *initiativ 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog* en frivillig prøve i valgfaget indvandrersprog, der har til formål at videreudvikle tosprogede elevers tosprogskompetencer. Ved at kunne tage en prøve i valgfaget øges fokus på tosprogethed som en kompetence, der er værd at fremhæve på et afgangsbetis. Samtidig skifter valgfaget navn til valgfag i modersmål.

1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne

For at tydeliggøre, at folkeskolens afgangsprøver ikke er afslutningen på en uddannelse, vil de fremover hedde *folkeskolens 9. klasseprøver*, ligesom det hedder 10. klasseprøverne.

1.15.6. Et samlet 9. klasesbetis for folkeskole og ungdomsskole

Afgangsbetiset udvides til også at indeholde gennemførte fag/kurser i ungdomsskoleregi, således at afgangsbetiset ikke skal suppleres med et enkeltfagsbetis. Det sker for at tydeliggøre anerkendelsen af elevernes læring og kompetencer uden for den almene fagtrække til brug for elevernes videre færd i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Samtidig ændrer betiset navn til »9. klasesbetis«, og det bliver digitalt tilgængeligt for eleven.

Økonomi

Initiativet Fornyelse af afgangsprøverne medfører merudgifter på [15,5] mio. kr. i 2013, [13,4] mio. kr. i 2014, [0,4] mio. kr. i 2015, [0,4] mio. kr. i 2016 og [0,4] mio. kr. årligt ved fuld indfasning af initiativet, *jf. tabel 1*. Initiativet forudsættes finansieret af reserven til folkeskolereformen samt af forsøgs- og udviklingsmidler under Ministeriet for Børn og Undervisning, §20.29.01.

Tabel 1
Økonomiske konsekvenser af Initiativ 1.15. Fornyelse af afgangsprøverne

Mio. kr. 2013-pl	2013	2014	2015	2016	Fuldt Indfaset
Udgifter	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
1.15.1 Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
1.15.2. Udvikling af it-baserede prøver	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.15.3. Udredning af færre, men bedre og virkelighedsnære prøver med mindre censur	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.15.4. Prøver i matematik, naturfag og modersmål	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.15.6. Ét samlet 9. klasesbetis for folkeskole og ungdomsskole	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiering	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
F&U-midler, §20.29.01	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0

Kilde: Se beregningsmæssige forudsætninger nedenfor

Nedenfor gennemgås de beregningsmæssige forudsætninger:

1.15.1. Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver

Forsøgene vil medføre omkostninger for [4,0] mio. kr. Midlerne omfatter udgifter til inddragelse af arbejdsgrupper, faglige eksperter, seminarer, udgifter knyttet til tekniske

løsninger, evalueringer og ophavsretbeskyttet materiale. I alt 4,0 mio. kr., der finansieres af allerede afsatte F&U midler fordelt på 2013 og 2014.²

[1.15.2. Udvikling af it-baserede prøver

For at sikre, at digitale prøver lever op til de centrale målsætninger om faglige og pædagogiske løft samt bedre anvendelse af ressourcerne til afvikling af prøver, igangsættes en kortlægning af status og udviklingspotentiale for eksisterende løsninger. Der lægges vægt på en bred afdækning. Kortlægningen skal sikre, at eksisterende erfaringer i videst muligt omfang nyttiggøres og genbruges, så paralleludvikling af relevante løsninger på området undgås. Herudover beskrives mulige løsningsscenarier for indførelse af digitale prøver ligesom de økonomiske gevinster og udgifter til etablering og løbende drift fastlægges gennem en godkendt business case for projektet. Det er en forudsætning for initiativets gennemførelse, at løsningsscenarierne for indførelse af digitale prøver alle kan finansieres og driftes inden for den samlede business case.]

1.15.3. Udredning af færre, men bedre og virkelighedsnære prøver med mindre censur

Initiativet medfører ingen ekstra udgifter. Det indgår i Ministeriet for Børn og Undervisnings løbende driftopgaver.

1.15.4. Prøver i matematik, naturfag og modersmål

Evt. merudgifter til udvikling eller drift af matematik og naturfagsprøver afholdes inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings rammer.

Frivillig prøve i valgfaget indvandrersprog, der skifter navn til modersmål, er finansieret i *initiativ 1.7. Internationalt udsyn og fokus på sprog.*

1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne

Initiativet medfører ingen ekstra udgifter. Evt. udgifter til at ændre navnet på materiale, i vejledninger mv. afholdes inden for Ministeriet for Børn og Undervisnings egen ramme.

1.15.6. Et samlet 9. klassebevis for folkeskole og ungdomsskole

Initiativet medfører ingen ekstra udgifter.

Lovgivning

Initiativet kræver ændring af lovgivning. Nedenfor er de centrale ændringsbehov beskrevet på et overordnet plan, *jf. boks 2.*

Boks 2

Centrale ændringsbehov

Regler nu

Ændring

1.15.3. Prøver i matematik, naturfag og indvandrersprog

Folkeskolelovens § 14, stk.3 vedr. afgangsprøverne

Indvandrersprog som frivilligt prøvefag tilføjes sammen med den fællesfaglige naturfagsprøve.

1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne

I 9. klasse gennemføres afgangsprøver, jf. folkeskoleloven

Navnet for prøverne ændres til 9. klasseprøver

² Der er derudover afsat [1,5] mio. kr. i 2012, som ikke fremgår af økonomitabellen, som allerede er finansieret af F&U-midler).

Proces

1.15.1. Forsøg inden for folkeskolens afgangsprøver

Der gennemføres lokale forsøg i skoleåret 2013/14 på baggrund af centralt udviklede rammer. Erfaringer skal bidrage til den endelige udvikling af prøverne i sammenhæng med udredningen. Omfang og tidspunkt for regelændringer afledt af erfaringerne fra udviklingsforløbet må afvente de konkrete resultater heraf i 2014. Ændringer af prøverne kan medføre ændring af 10. klasseprøverne

[1.15.2. Udvikling af it-baserede prøver

Der fastlægges en bølgeplan for overgangen til digitale prøver, hvor skolerne frem til og med maj 2016, kan benytte papirprøver. Afdækningen sker med inddragelse af Digitaliseringsstyrelsen, og KL inddrages tidligt i udviklingsprocessen.]

1.15.3. Udredning af færre, men bedre og virkelighedsnære prøver med mindre censur

Udredningsarbejdet gennemføres i første halvår 2013 med henblik på, at et forslag skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015. Ændringer af prøverne kan medføre ændring af 10. klasseprøverne

1.15.4. Prøver i matematik, naturfag og modersmål

Der er allerede indført en mundtlig gruppeprøve i matematik fra skoleåret 2012/13 for både 9. og 10. klassetrin. De øvrige forslag skal forhandles i forligskreds i løbet af 2013, og et forslag til lovændring skal efterfølgende forelægges Folketinget med henblik på ikrafttrædelse i skoleåret 2014/2015.

1.15.5. Nyt navn til afgangsprøverne

[En proces med implementering af et nyt navn til prøvernes påbegyndes i skoleåret 2013/2014]

1.15.6. Et samlet 9. klassesbevis for folkeskole og ungdomsskole

[Udviklingen af et fælles 9. klassesbevis påbegyndes i skoleåret 2013/2014].